Franjo Marin-Okroša

Zrnca sabrana po narodnoj njivi

PRVA KNJIGA

Z A G R E B • 1 9 3 8

Zrnca
sabrana po narodnoj njivi

PRVA KNJIGA

Napisao:
Franjo Marin-Okroša

Z A G R E B • 1 9 3 8

Zagrebačka Privredna Štamparija, Margaretska ul. 1

Zašto ovo?

U ljetu 1937. godine, putujući u Paris i Ženevu, prošao sam jednim dijelom Italije, Švajcarske i Francuske. U koliko sam dospio i mogao, nastojao sam da iskoristim ono kratko vrijeme, da se bar donekle upoznam sa tamošnjim prilikama i okolnostima. Veliku hvalu dugujem zato, g. Dr Jurju Krnjeviću, koji mi je išao na ruku u tome pogledu. Ono što vidjeh, naročito u Švajcarskoj, zapanjilo me, i ja sam sebi rekoh: ovaj narod s punim pravom može pjevati našu narodnu himnu »Lijepa naša Domovino...«

Ujedno osjetih neku tjeskobu na duši i srcu, kad sam si pred oči postavio sliku nas i naših prilika, kao i prilike tih Švajcaraca.

U tim i takovim mislima, rekoh: »Dok ne dostignemo ovaj narod u kulturno-socijalnom pogledu, za to vrijeme morali bi pjevati:

Lijepa naša Domovina
Ti krasota sva si puna
Što po Bogu Tebi dane
Već stoljeća opjevane.

❄

Domovinu Bože štiti
Značaj ljud'ma još okiti
Cijeli svijet da vidi, znade
Da Hrvata još imade.

❄

Domovinu koj' će znati
Čuvat, branit, podizati
Da čovječnost u njoj cvate
Da se znade za Hrvate...

Promatrajući prirodne krasote i ljepote krajeva, kroz koje sam proputovao, došao sam do uvejrenja, da naša Domovina može prednjačiti, a ne da bi zaostajala po prirodnim ljepotama.

Ljubav, nesebičan i požrtvovan rad ljudi, u Švajcarskoj, koji si postaviše za cilj zadovoljstvo sviju koji živu u njoj, podigoše oni u kulturno-socijalnom smjeru Švajcarsku upravo na zavidan stupanj napretka današnjih tekovina.

S punim pravom oni mogu kazati, gledajući na neke druge narode i države: Naša Švajcarska je mali raj zemaljski.

Nije tamo vidjeti turobna i nezadovoljna lica, već zadovoljna i vesela...

Što može jedan, može i drugi. Tom odlukom polazim čvrstom vjerom na rad, koji će biti za prvo vrijeme malo težak i sa mnogo samoprijegora skopčan.

Ja ipak vjerujem u uspjeh i idem napred...

Čovjek kad dodje u nepoznatu kuću, na prvi pogled kada vidi sve na svom mjestu i sve u redu, dobiva lijep i dobar utisak, te veli: ovdje je vrijedan i čestit gospodar, a opazi li nered, tada kaže protivno.

Ovo vrijedi za pojedinca kao i za cijeli narod. Nije mjerilo veličina i jakost, ako se kaže: »Ovdje je bogatstvo, sreća i zadovoljstvo.

Da se jedan narod može ubrajati medju napredne narode, a ako je još brojčano malen, mora nastojati da se na kulturno-socijalnom polju čim više podigne.

Kako mi stojimo? Kakav će utisak ponijeti stranac, kada iz naše kuće ode?

Tu moramo zašutjeti, i stati u zadnje redove. Jadikovke ne pomažu, već konstruktivan, ustrajan i nesebičan rad.

Tko na tome kuću gradi, ne more ga jadi.

Razmišljajući dugo u tome uzeo sam si za zadaću, da i sam prilijem svojim ustrajnim radom barem jednu kap u more napretka današnjice, a što bi svoj pravi izražaj dobilo u budućnosti.

Državne i gradske uprave brinu se za svoje namještenike. — Radništvo kakovu-takovu pomoć imadu u slučaju bolesti ili nezgode, — a seljaštvo i ostala sirotinja moraju prerano u grob. Bolnice podižu se, no kojih je još mnogo premalo, pa tu se nekako može barem na jedno — oko — zažmiriti...

Što se tiče oporavilišta tih seljaštvo i ostala sirotinja nema i zato sam pomišljao najprije nato. Kako ali doći do sredstava, da se ovakovog što ostvari? Teško je na to i pomisliti danas, kad se materijalizam i egoizam ukorjeniše upravo u srcima većine ljudi. Drugo: svijet je već izvaran, pa ne vjeruje ni ušto. Davalo se. Daje se u najboljoj vjeri za humane institucije, no oni koji se postaviše na čelo toga, obraše kajmak, a za one koji se ne rodiše pod sretnom zvijezdom, ostala — sirutka.

Sve ovo imadoh pred očima prije no se odlučih na ovaj korak.

Da ostvarim svoju zamisao, a ta je — načiniti pučko oporavilište najprije na našem plavom Jadranu, a kasnije na jednom brdu, gdje bi se isprva pružila prilika uz minimalnu odštetu oporavak pukoj sirotinji, a kasnije besplatno. Da oni koji će pomoći ostvariti ovo djelo ne budu u sumnji za svoj doprinos pobrinuo sam se zato evo ovako:

Izdajem ovo skromno djelce pod imenom: ZRNCA SABRANA PO NARODNOJ NJIVI. — Ova knjižica biti će kao neka odšteta svakom onom, koji će doprinijeti po svojim mogućnostima svoj doprinos, da se ovo plemenito djelo ostvari, a ujedno i uspomena na prvi korak tom čovječanskom radu.

Znadem, da će biti i kritičara, no ja se ne ću nato obazirati. — Ja dajem što mogu. Sa moje četiri pučke škole i uz moje obrtničko zvanje, nisam mogao više i bolje pružiti, mar da sam još više svoje skromne i slabe sile napeo.

Otkupna cijena ove knjižice jest 10.— dinara najmanje, koja će se vršiti putem otkupnog arka. Putem novina, biti će javljeno, za koliko je tko otkupio to djelce.

Sva čista dobit ide za kupnju zemljišta na našem Primorju za oporavilište, jer ja svoj trud doprinašam kao prvi kamečak za ovu zgradu čovječnosti. Drugi kamečak doprinosi Zagrebačka Privredna Štamparija g. Juraj Boranić, štampar ovog djelca, koji je štampao ovo djelce samo uz naplatu papira. Tko će biti taj, koji će treći doprinijeti moguće cijeli kamen? Nadam se, da ćemo čuti za nj, čim se bude prvi izvještaj čitao putem novina...

Pravilnik ili osnova daljnjega rada izradit će se brzo iz kojeg se bude sve vidjelo i čulo, a što je najglavnije, kojim i kakovim će to ljudima doći u ruke. Ovime naglasujem, da će sve ovo doći u ruke ljudima koji su svojim dosadanjim životom i radom pokazali, da su vrijedni svakog povjerenja, jer za to ću se ja pobrinuti.

Ja već radim na drugom djelcu, čim svršim njega, primit ću se i trećega. I u tome pravcu molim za malu pomoć kojom lijepom literarnom stvarcom.

U vjeri, u pomoć Božju, i ljudi u kojima još nije ugasla iskra čovječnosti pružam ovo djelce na svjetlo, da se ogrije na dušama i srcu plemenitih osjećajnih ljudi, pa da iznikne i izraste stablo čovječnosti pod kojim će moći bijednici naći bratskog i čovječanskog hlada i odmora, što dao Bog čim prije.

Zagreb, na dan Sv. Matije 1938.

*

Misliti će ljudi,
Da sam ja poeta,
Kad u pjesme nižem
Jade našeg svijeta.

Gledat će u čudu
To pjesnici zvani,
Tko se to sad javlja
Nikom još neznani.

Tko to sad natuca
I pjeva o sreći,
Kad pred Bogom novcem
Čovjek sada kleči.

Smirite se ljudi,
Ne mučite srca,
Jer ja samo kupim
Sitna, mala zrnca.

Po Narodnoj Njivi,
Sve, što mogu naći,
Za utjehu dajem
Potlačenoj braći.

Da se razvesele,
Dobiju vedrine,
Dok slobode sunce
Svima nam ne sine.

Franjo Marin Okroša

ZEMLJA

Zemljo mila, zemljo draga,
Majko naša Ti preblaga.
Puna dara Ti božjega,
Neznaš sama više čega.

Svud po Tebi klasje zlatno,
Svud po Tebi bijelo platno,
Po dolini sve zeleno
Po goricah groždje zrelo.

U visini ševa poje,
A u polju seljak ore,
Brazde valja, brazde slaže,
Sve što dublje, sve mu draže.

Žito žanje mlada djeva,
Travu koseć, momče pjeva,
Ruši travu koso, ruši
Doć će snaša da je suši.

Po dubravam stada pasu,
Pastir pjeva Lijepu Našu,
Po Jadranu brodić plovi,
Velebitom lovac lovi.

Selom cijelim život ori,
Mladost to je, borci novi,
Borci novi, sile mlade,
Što po tebi zemljo rade.

Zato si nam' tako draga,
Tko god radi taj ne strada,
Na Tebi nam Domovina
Svima nama Hrvatima.

DOMOVINA

Tisuć ljeta
Već je prošlo
Ti samo si naša;
Tisuć ljeta
Već po Tebi
Žanje žito snaša.

Polja, njive,
Brda, gaji
I Jadransko more,
Sve što lijepo,
Što pitomo
Sve tvojim se zove.

Kud se širiš,
Kud prostireš
Domovino draga
Kuda sežeš,
Svud si puna
Zemaljskoga blaga.

Širom svijeta
Kuda teška
Kob Hrvate prati,
Svud Te diče
I spominju,
Jer Ti si im Mati.

Dok Hrvati
Brat uz brata,
Dok seljačkih tvrdih šaka,
Njihova si
Domovina
Ponosna i jaka.

MATIJI GUBCU

Mučeniku i borcu za seljačke pravice

U gradskim što haljam krunom na glavi
O njima se piše i njih se slavi
I pjesma za pjesmom jošte se niže
Samo da ljudima oni su bliže.

Tako je bilo još tako i danas
Tajnom ovito to je još za nas
Oči nam žive po tami još blude
Tražeći istinu, za istinom žude.

Plemića vlastele, kad snažna b'je sila
Kmetstvo tad svoja razvilo krila
Od patnja bezzakonja silnika kleti
Za živjet ni bilo ni bilo za mreti.

Rad silničkih zala, klade i tlake
Krvarilo srce Tvoje je Mate
Ti usto si! Na čelo si stao
Seljačkoj braći, za seljačko pravo.

Na Stubičkom polju u večer kasnu
Zadnji kad život na njemu gasnu
Ko junak pravi koji ne bježi
Bile su Tvoje muževne riječi.

Kog tražite? Gubca dal' Matu
Jasam! Ja primit ću plaću
Ja znadem kakva će biti
Jer seljačke krvi željni ste piti.

Ko junak pravi Ti podnio muke,
Jer na tebe Mate svi digoše ruke
Osudu smrtnu potpisao tvoju
Ban biskup plemićem za volju.

Da se vesele seljačkoj muci
Krunom Te kruniše, žezlom u ruci
Željeznom krunom sjajnoga žara
Jer takva daj' kruna za seljačkog kralja

Kraljevski prijesto seljačkog kralja
Podigoše vrazi pred crkvena vrata
Vrazi to bili u ljudskoj koži
Da seljak znade da zemni su bozi.

Braneći pravdu bili su grijesi
Tvoji to Mate što rekao jesi
Da seljak ko drugi božje je djete
Hrvatske majke, majke nam svete.

Iz tebe Gubče ni izašla kletva
Mar' krv je tvoja na zemlju tekla
Za pravdu, pravicu mrijeti se može
Ti rekoh po zasluzi: Plati im Bože.

Prije neg usto si seljački dive
Rad plemičkih zala, plemičke sile
Ti reko: Zar pravo je vaše
Da gazite slobodu, pravice naše.

Raduj se Gubče gore kod Boga
Na zemlji još mnogo seljačkog roda
Tvoja krv vrela i Tvoje muke
Svijest nam dižu, jačaju ruke.

Već Radići braća bez puške i mača
Bez krvi muka, suza i plaća
Naukom svojim bez sile svake
Čovječnost digli, slobode barjake.

SELJAČKA KORAČNICA

Vjerom u Boga, vjerom u sebe,
Hrvatska Majko, uvijek za Tebe
Svoje živote mi ćemo dati,
Dokle živimo, Majkom Te zvati.

Pripjev:
Čovječnosti barjak prav
Neka gleda svijet taj sav.
Kruna tvoja nek je on
Uz seljački dragi dom.

Sinut će sunce, svanuti zora,
Nestat tmina za uvijek mora.
Seljak seljaku ruku kad pruži
Majko! Nek Tebi samo on služi.

Pripjev:
Braće Radić nauk svet
Tko prot' njega, nek proklet.
Tko prot' njega ni za nas, —
Naša sloga naš je spas!

Dosta je tmine, neznanja bilo,
Sunašce pravde nama se krilo,
Ropski nam lanci stezali tijelo, —
Naša sad sloga nek diže selo.

Pripjev:
Svi u kolo, braćo sad,
Nek zagrli brata brat,
Za pravicu i za mir
Sloboda nek slavi pir.

PRODJ'TE ME SE MISLI

Vi klonite se mene
misli teške,
Jer srce već slabo,
daleko bježte,
daleko, daleko
bježte tamo
med ljude,
med narod,
med one
prezrene,
ponižene,
Jer sreća je ipak med njima samo.

Što nekoć je bilo
biti već neće,
Zalud me mučite
misli bez sreće.
Sreće već nije
i biti je neće.
Što mučite,
razapinjate
na križ
na muke
patnja, smrti,
Zar ne znate kako to peče.

Ti smiješ se, ceriš
pakleni vraže,
Što ljudi po svijetu
tebe sad traže.
Čovjek te zove,
čovjek te traži.
Pomoću tvojom
dobra još što je
on miče,
ruši,
ništi.
Da bude tebi bliži i draži.

Ja vjerujem još čvrsto,
vjera mi živa,
U meni nešto još tajna,
nešto još biva.
To duša je,
što Bog je dade
sam' čovjeku
na zemlji
da nikad
ne skrene,
ne sadje
S pravoga puta u ponor ne pade.

BADNJA NOĆ

Tesar Josip muku muči,
Gdje će konak brzo naći,
Žuri on se, čekat nije,
Naći mora čim ga prije.

Nigdje stana, nigdje mjesta,
A već prošla ura šesta,
U Betlehemu samom gradu,
Za kog traži, ni neznadu.

Za bogata još bi bilo
Mjesta dosta, za cijelo,
Bogatu se čovjek klanja,
Kao da pun još i znanja.

Tesar Josip u sto briga,
Što da radi, gdje da pita;
U njeg blaga, novca nije
Kome reče, svak' se smije.

Marija već, da nit znala
Od trudnoće teško stala,
Djevičansko srce njeno,
Što se zbiva, gleda nijemo.

Kad Mariju Josip spazi,
Zabrinutu, što on traži
Zaklonište, kojeg nije,
Od žalosti lice skrije.

Mariji se Josip smili
I tiho mu ona veli:
Kad već za nas nije mjesta
Mi u selo hajdmo smjesta.

Tam' će nama konak dati,
Konak dati, blagovati,
Hajdmo brzo, vrijeme hiti
Ja ću Majkom skoro biti.

Mariju kad Josip čuo
Što mu reče, za nj' to novo:
Marija će Majkom postat,
Zar od stida moć' ću opstat.

Zamisli se i On stade
Na koljena stara pade,
Nebu glavu diže gore
U molitvi Boga zove.

Što ja skrivih Tebi Bože
Zar podnijet se ovo može,
Marija će biti Mati,
Dijete mene Ocem zvati.

Bježat mi je, Nju ostavit,
Na sve mi je zaboravit
I od ljudi mi se kriti.
Zašto mora sve to biti?

Na nebu se gore zasja
U Josipa strah tad nasta:
Misli jadan šta će biti,
Božje srdžbe da se štiti.

Andjel nad njeg sadje bijeli,
Pjevajuć mu ovo veli:
»Čuj Josipe, ti neboj se,
Miran budi, veseli se.

Sa Marijom što će biti,
To učini Bog Duh Sveti,
Poočim ćeš biti samo,
Zato Bog te odabrao.«

Kad Andjela Josip čuo,
Boga molit opet stao
Da mu prosti što j' zgriješio,
Jer ko čovjek nije znao.

Sa Marijom dalje krene,
Do štalice došli prve,
Dalje već ne mogli ići
I do prvtog sela stići.

Tražit ćemo mi stan tude
Po proroku nek se zbude:
Bog i čovjek da se rodi
Na slamici zimskoj dobi.

U štalicu kad su zašli,
Nikog živa nisu našli,
Jaka studen u njoj samo,
Josip gleda amo, tamo.

Gdje će smjestit on Mariju,
Već za porod čas je blizu,
U štalici jasle, slama,
Svjetla nema, u njoj tama.

Sina Božjeg gdje položit
Gdje mu ležaj kakav prostrt?
U jaslicam samo mogu
Postelj' složit samom Bogu.

Svjetlo jasno sinu s neba,
Josip čudom samo gleda,
I sa sebe što je imo
Skinu brzo, gleda nijemo.

Marija na slamu leže,
Bol joj grudi teško steže,
Sina rodi u pol noći,
Na svijet koj' je moro doći.

Čovječanstvu mir da nosi,
Vrata pakla da poruši,
Da otvori vrata neba
I da čovjek Boga gleda.

Kad pastiri zato čuli,
Do štalice brzo pošli,
Da djetešcu poklone se,
Koj' ljudima mir donese.

Djetešce je sve u sjaju,
A pastiri zapjevaju:
Bogu čast nek na visina,
Što nam posla svoga Sina.

Zdravo Ti Marijo budi!
Izabrana od svih ljudi,
Ti si sada Božja Mati,
Dok živimo svud nas prati.

Djetešcu je hladno, zima,
Zar već sada trpjet ima.
Oslek, volek neka griju
Spasitelja ljudi sviju.

Šta imamo, dati ćemo
Za djetešce to maleno,
Mlijeka slatka, sira, kruha,
Da pastire od zla čuva.

PRED ZIMU

Tičica mala,
Po zraku letiš,
Če kaj ostalo
Na zemlju gglediš.

Se sam ja pobral,
Ni nikaj ostalo.
Tebe baš nebu
Čist nikaj dopalo.

Ja sem ti pobral
Kuruzu, pšenicu,
Nis nikaj ostavil
Za malu ticu.

Zima prihaja,
Se glada bojiš,
Zato se srdiš,
I zato kričiš.

Če nikaj ne najdeš
K meni buš došla
I makar sem bogec,
Nekaj buš našla.

Ti zapopevli
Gore na krovu
Lepo, kak znaš ti
Pesmicu svoju.

Če buš popevala
Popevku veselu,
Sega buš našla
V našemu selu.

Naša su vrata
Sakom otprta,
Pri nas još ima
Za se života.

MAJCI

Ti mi veneš, Majko moja,
Teško hodaš! Ti s' mi slaba,
Što Te gledam bliže grobu
Ti si meni više draga.

Ti s' mi Majko pogrbljena,
Teško nosiš breme svoje,
Od svakog si ostavljena,
Pa je tužno srce Tvoje.

Ima li kog Majko mila,
Ljubav Tvoju tko je znao;
Kolika je ona bila
Srce Tvoje znalo samo.

Nikog nemaš, srca tvrda,
Okorjela, nesmiljena.
Ti si sama, bez ikoga
Roneć suze razcviljena.

Zaklopit ćeš trudne oči
Bez ikoga u samoći,
Ti ćeš zvati u sred noći,
Zalud zvati bez pomoći.

Kad te više već ne bude
U dolini ovoj suza,
Zagrlit nas neće više
Majko draga, Tvoja ruka.

Lutat ćemo, Bog će znati
Bez otčinskog milog praga,
Zalud ćemo Tebe zvati!
Gdje si Majko! Majko draga!

SVIJEST

Jedni plaču i jauču,
Rad nepravde ljuti.
Gladni su, zima im
I lice im žuti.

V neznanju u tmini
Na Boga već hule,
Što pušta da jači
Slabije gule.

Bog sluša, gleda i šuti,
Ne veli ni riječi.
I čeka, da čuje one
Što žive u sreči.

Što živu na zemlji
Bez muke i truda,
To zemni su Bozi
A ima ih svuda.

Što možeš, sam' užij,
I ne pitaj s toga
Dal kome je krivo
I ne boj se Boga.

To, vele da j' sreća
I sreča to sviju.
To vjera je nova,
Za njom se kriju.

Al vjeri toj novoj
Lažan je sjaj,
U tminu jer vodi
I zala raj.

Ne plači, ne jauči,
Ne grči ni pest,
Ne huli na Boga,
Već jačaj svijest.

Narod, koj' svijestan
Sretan je, jak.
Za svjetlom istine ide,
Ne zapada v mrak.

Dr. ANTI STARČEVIĆU
BORCU ZA HRVATSKA PRAVA

Da, sin Ti si pravi
Seljačkoga roda,
Ti još živ si reko
Pa i on kraj groba.

Na samrtnom času
Želja Tvoja bila,
Med seljačkom braćom
Da Ti tijelo sniva.

Na djelu si uvijek
Ti velik još bio,
A med' braćom skroman,
Zato drag i mio.

Domu kad prijetile
Ledene već sante
Ti napred si stao
Starčeviću Ante.

Otklanjao od doma
Navale si svake,
Pa mar da su kako
One bile jake.

Ti pokleko nisi
Ni pred kakvom silom,
Već napred si išo
Silom ili milom.

Na koljena nisi
Nikada Ti pao,
Milost ne tražeći
Već ak ljudsko pravo.

Na čelu si stajo,
Nikad nisi susto,
Mar vatrene strijele
Tiranin je pušto.

Ti si znao tješit
Sve! Veliki mužu,
Da narod ne klone
I otrt mu suzu.

Borbom, da si samo
Ti si dobro znao,
Izvojštiti Hrvat
Može svoje pravo.

Sjeme Ti si sijo
I ljubav još bratsku,
K sebi si privijo
Djecu svu hrvatsku.

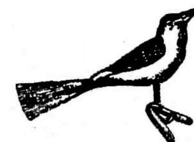
Zato Tebi hvala!
A kod Boga plaća,
Nauka nas Tvoja
Još i danas jača.

Na seoskom groblju
Sred vječne tišine,
Tijelo Tvoje leži
U selu Šestine.

Ti snivaj nam, Ante
Uz seljačku braću,
Na nebu si primio
Ti zato već plaću.

Ponosno ti budi
Sad, ubavo selo,
Što u teb' počiva
Starčevića tijelo.

Svakome ti reci
I svakome kaži,
Gdje počinak zadnji
Ante si potraži.

KAZNA

Hladan vjetar, sniježne pahuljice
Spuštaju se prosjaku na lice,
On se pognu i hoda po strani,
Vise na njem dronjci poderani.

Zima mu je, a još je i gladan,
Nemilo ga bije vjetar hladan,
Noge trudne jedva da još diže,
A pogled mu prema selu stiže.

Može li do kuća brzo doći,
Do njih doći prije same noći,
Da odmori trudno svoje tijelo,
Jer počinka dade samo selo.

I stigo je jednoj kući jadan
U kojoj se bani selski gavan.
Prosjak kuca, nitko ne otvara,
Čeka tužan i ne progovara.

Jače kucnu, pa i tiho zovnu:
»Otvorite božjemu vi stvoru,
Zar da jadan na toj zimi stradam?
Od slabosti ja već evo padam.«

Prosjak čeka, nitko ne otvara,
Već kroz prozor viče baba stara:
»Što tu čekaš propalico jedna?
To nij' kuća za gladna ni žedna.

To je kuća prvog gospodara
I za tebe u njoj nema stana,
Nema stana, nema zalogaja,
Podji dalje, gdje stanuje raja.

U njih traži okrepe i stana
Ne u kući što j' daleko znana.
Što još čekaš prosjačino kleta?
Zar da pustim ja na tebe pseta?

Da te gone sve do na kraj sela,
A ti pazi, dok ti ledja cijela.
Još ću zovnut kućegospodara
Da batinom legja ti iššara.«

Prosjak šuti, usta su mu nijema,
On odmiče od gavanskog trijema.
Topla suza orosi mu oko,
Sagne glavu, uzdahne duboko.

Selom krene, selo mirno spava,
S teških misli klonula mu glava.
Kraj je selu, nema više kuća
Tek u zadnjoj nešto još svjetluca.

Skupi snagu, da još do nje stigne,
I domare da na noge digne,
Da ga prime ispod krova svoga,
Ako vjere imaju u Boga.

On pokuca na klimava vrata,
Ima l' koga, strah ga jače hvata.
Netko skoči i vratima stupa:
»Tko je božji i tko sada lupa.«

»Ja sam prosjak, tražim prenočišta
I ne tražim od vas drugo ništa
Da ne ginem ko na putu pseto,
Primite me, sve vam bilo sveto.«

Čuvši žena prosjakove jade
Uplašena ona pred njeg' stade:
»Prijatelju, ja sam sama bijedna
A djeca mi i gladna i žedna.

Druga nemam, a sedmero djece,
Molim Boga i na nebu svece,
Da pomognu, da Bog djecu spasi,
Da me jača, život ne ugasi.

Tu u selu prva kuća, Bože,
Svega ima, što poželjet može,
Da ste ondje svratili se samo,
Nebi došli k meni čak ovamo.«

»Molio sam, sirotice bijedna,
Al' starica otjera me jedna,
Još mi reče, ak' ne odem smjesta
Da napustit na mene će pseta.

Bogati su, pa za zlo ne znaju,
Bogati su, Boga ne poznaju,
Bogati su, puni oholosti,
Sveg' imaju, još im nije dosti.

Bog im plati svako djelo njino,
Kako rade, tako im i bilo,
Bogatun se siromaku smješka,
Sirotinja svakome je teška.«

»Kad je tako, prijatelju mili,
Primit ću vas da niste na zimi.
Što imadem, podijelit ću s Vama,
Prem' sirota jesam i ja sama.

Hrane nemam, ognjište mi pusto,
Već od zime dah u meni susto,
Djeca gladna, i ozebla legla
Gledajući bol mi dušu stegla.«

Prosjak padne, hladne ruke stisnu,
Preplašena udovica vrisnu,
Skoči brzo i prosjaka diže,
Al on hladan, više već ne diše.

Hladan vjetar oko kuće duva,
Mrtvo tijelo udovica čuva,
Jutro rano zora kad zarudi,
Viče ona pomoz' te mi ljudi!

Sakupi se selo oko kuće,
Ljudi viču, ljudi glasno buče,
Noćas evo dogodi se čudo
Što ne bješe u selu već dugo.

Prosjak ovaj tražio je stana
Sinoć kasno u našeg gavana,
Ne dadoše stana mu ni hrane,
On otišo, — gavan mrtav pane.

Starica mu majka poludjela,
Medj' živinu ona odbježala,
Psi je vuku, svak na svoju stranu,
Za košulju na njoj poderanu.

Ona zove prosjaka neznana,
Kog uveče bila otjerala
Da ju brani od bjesnih živina,
Nju obrani, a oživi sina.

Zvona zvone, na počinak idu
Za sirote, koj' nemali brigu,
Već mislili da živjet će vječno
Tek bogatstvo za njih bilo srečno.

Božja ruka svakog onog stiže,
Na sirote koji ruku diže,
Tko zlo radi, takva mu je plaća,
Sila božja od ljudske je jača.

Sirotinjo i sebi si teška,
Siromaštvo, tvoja je to greška,
Al se tješi: pravica je jedna:
Smrt pokosi bogata i bijedna.

SMRT SIROTINJE

Noći su duge, a dani kraći,
Kišica hladna zemljicu kvasi,
Drveće golo stoji bez lišća,
Mraz se po granju srebreni, bliska.

Uz ognjište pusto kolo se svilo,
Dječice gladne mnogo ih bilo,
Čekajuć Majku, da im se vrati,
Da se nahrane i odu spati.

Zima i studen djeca su gladna,
Ognjište prazno, stišću se jadna,
Ponoć je blizu, Majke još nema,
Klonula djeca gladna i snena.

Noćca je prošla, u kući tišina,
Od dječice nema nikog već živa,
Majka iznemogla na zemlju pala
Smrtnim je sankom zavjek zaspala.

Zvonovi s tornja kao da suze,
Tužni akordi do neba puze,
Bogu da reknu, Bogu da vele
Na zemlji sirote kruha još žele.

Na počinak vječni oni gle idu
Za koje nitko ni vodio brigu,
Koji od zime, gladi i bijede
Spustili duše, Boga sad glede.

SELJAČKOM NARODU

Koliko ih jošte ima,
Koj' neznadu, novac što je,
A koliko u neznanju
Silnika se jošte boje.

Koliko ih još u mraku,
Kojim svijetlo sakrito je,
Pa ih silnik brojit može
Medju pravo roblje svoje.

U mukama i na križu
Čovječanstvo razapeto
Radi zala onih samo,
Kojim ništa nije sveto.

Škrgut zubi, teške kletve,
»Da im bilo sve prokleto«!
Prot' silnika viču oni,
Kojima je sve oteto.

Krist na zemlju sišao je,
Čovječanstvo mir da nosi,
Brat da bratu hleba dade,
A ne da ga od njeg' prosi.

Zato, što On svijetu reče,
Da brat bratu rob već nije,
Tirani ga osudiše,
Da na križu krv prolije.

Nauk Njegov iskriviše,
Tek da njima bude bolje,
Još u strahu i neznanju
Brat da brata zbog njih kolje.

Tisuč ljeta već je prošlo
Od Kristovih smrtnih muka,
Al još nije prošlo ropstvo
Seljačkoga jadnog puka.

Brat na brata ruku diže
Sve za volju nasilnika.
Još me vele: Samo jače,
Sve u ime samog Krista«.

Sa nebesa Krist sad gleda
U žalosti i u tuzi,
Kako čovjek poživinčen
Sad pred bogom-novcem puzi.

Apostolom On je reko:
»Širom svijeta, braćo, hajte,
Gdje kog ima, brat vam svek' je
I tako ga naučajte.

Ne tražite svijeta blago,
Nit za nauk kakvu plaću;
Na nebesih primit će je
Svak, tko ljubi svoju braću.

Apostoli svijetom pošli,
Kako Krist im tada reče,
Ne brinuć' se, da l' im glava
Sa ramena pasti ne će.

Apostoli u svijet pošli
Bez imetka i bez zlata,
Još živote svoje dali
Samo brat da ljubi brata.

Po nauci Krista spasa
Život novi tada poče
Seljak prvi svima reče,
Da on živjet tako hoće.

To silnikom nebi pravo,
Zato smišljat on stali,
Seljaci da roblje budu
Da ne budu niti znali.

I zbog varke, himbe, zlobe,
Koju seljak nije znao.
Silnici ga zarobiše,
On sve niže padat stao.

Hrvat seljak ropske lance,
Što mu tisli dušu, tijelo,
Da ne bješe Radić-braće
Nosio bi još zacijelo.

Po nauci Krista sama
U boj pošla Radić braća.
Rod seljački osvojili
Sve bez puške i bez mača.

Ta dva brata, dva junaka,
Seljačka su djeca bila,
Jer seljačka ih je Majka
V Trebarjevu porodila.

STJEPANU RADIĆU
seljačkom vodji i mučeniku

Deset ljeta, učitelju i vodjo
Ti naš,
Zvona, što nam javila su Tvoj
zadnji je čas.
Oči nam se orosiše. zaplakala duša,
Zašto Gospod na Golgoti rod
hrvatski kuša.
Pjesme nesta,
Život zamro,
Svjetla nesta,
Svud b' je tamno.
Tišina
I mir
U selu,
U gradu,
U polju,
U gori,
Jer života Tvog presahnuo vir.

Prerano smrt Tvoja u crno nas
zavi,
Kroz valove svoje plako Jadran
plavi.
Velebit kroz granje javljao se lako,
A pastir kraj stada hodao i plako.
Nije više
Tebi živa
Učitelju
Pravde, mira.
Tišina
I mir
Na njivi,
U šumi,
U gaju,
U lugu,
Jer života Tvog presahnuo vir.

Trune kosti Tvoje gore u arkada,
Duh Tvoj pazi da seljak ne strada.
Put Ti kazuj mladjim, kojim neka
idu,
Krivim da ne podju, s pravog
da ne sidju.
Naš si vodja
Stjepan Radić,
Seljačkome
Rodu vodić.
Tišina
I mir
Na moru,
Na rijeci,
Na putu,
U kući,
Jer života Tvoga presahnuo vir.

SELJAČKI POZDRAV

Vjerom u Boga, poštenim radom,
Prosvjetom pravom, desnice
snagom
Napred, seljaci, sigurno, smjelo
Znanjem i marom dižimo selo.
Pripjev:
Geslo je naše
Seljačke braće:
Čovqečnost, pravda
Selom nek vlada.

Selo nek vodi svijet ovaj cijeli.
Nestat će tmine, svanut dan bijeli,
Nestat će sila, lažno gospodstvo
Seljačka sloga skinut će ropstvo.
Pripjev:
Svemožni Bože
Podaj nam snage,
Kruha i ruha
Biti će svuda.

Radić Antun i brat Stjepan
Apostolskim putem pošli,
Svud seljačku braću tražeć,
Svud, gdje kog su samo našli.

Nauk njihov za seljačtvo
Seljačko bje evangjelje.
On će ostat, on će biti,
Dok seljaka, dok je zemlje.

Zato, što su oni htjeli
Po nauci Krista sama,
Rod seljački spasit ropstva
Pokosi ih smrt prerana.

Što nemogo vrag i silnik
Da obori i satare,
Našlo se je Juda mnogo,
Koj' to rade sad za pare.

Za Radiće ni spomena,
Ni za njihov nauk pravi,
Kanda nikad ni ih bilo,
Da za vijek su pokopani.

Jude idu svud okolo,
Po selima sada skaču,
Nauk krivi da prodadu
Za Judinu krvnu braću.

Čujte Jude! Prokletnici
Stići će vas zato plaća.
Pravi nauk bit će jači
I od zlata i od mača.

Tijela njima pokopana,
Medju nama nisu tijelom,
Sa nebesa na nas glede,
Medj' nama su oni duhom.

Učenici Njihovi sad
U Katabomba jesu, čujte
I baš sada jaki jesu,
Jude čujte! Jude znajte.

I kršćani u Katakomba
Brojem bili premda mali,
Al sa Kristom da su jaki
To su oni dobro znali.

Već su prošla i stoljeća
Da prot' Krista djavo radi,
Al kršćanstvo s Katakomba
Još i danas snagu vadi.

S Katakomba i mi naših
Crpit ćemo snagu novu.
Novom snagom nauk stari
Branit ćemo mar za glavu.

Novi nauk ne trebamo,
Pa mar kako da ga zvali,
Nauk naš je nauk pravi,
Što Radići nam ga dali.

Gubec Mato slavno pao
Za slobodu svoga roda.
Braća Radić za seljačtvo
Rano zašli onkraj groba.

To je za nas nauk sveti,
Koj' smo roda seljačkoga.
I on će nas napred vodit
Do slobode il do groba.

NA IZVORU

Po vodu je išla djeva
Pokraj drva javora,
Bistre vode zagrabila,
Pjesmu je zapjevala.

Oj javore drvo drago,
Ded prolistaj brzo ti,
Da u hladu dragi spava,
Da mi se ne probudi.

Ranom zorom ja ću doći
Tebe ću zalijati,
Da ti lišće ne požuti,
Još te i okopati.

Sveta Kata, kada dodje,
Ti bez lišća budeš već,
Ja ću biti snaša mlada
A tebi ću hvala reć.

POVRATAK SELU SVOM

Da pjevam,
Duša mi veli,
Što srce hoće,
A ljude veseli.

Pjevat je teško
Ne dirnut u rane
Koje još uvijek
Teško krvare.

Otvoriti srce,
Otvoriti dušu,
Nije moguće,
Da suze ne teku.

Davno to bilo,
Ja se još sjećam,
Na majčinom krilu
Bio sam sretan.

Puno je noći
Probdila ona,
Predeć i tkajuć
U noći do dana.

Majčica moja
Dobra mi bila,
Danju mi bijele
Košulje šila.

Uz kolijevku moju
Pjevala pjesme,
Koje su tekle
Ko valovi česme.

Andjel mi čnvar
Ona je bila
Molit me učila,
Nadamnom bdila.

Uz majčinu brigu,
Očeve trude
Na dragom krilu
Rodjene grude.

Ja sam se dizo,
Čitao knjigu,
Prezreo selo,
Majčinu brigu.

U grad ja odoh,
Da tražim sreću,
Ostavih majku,
Oca i braću.

Ostavih selo,
Polja i njive,
Crkvicu stazu,
Kućice bijele.

U gradu mi lijepo
I voljko bilo,
Mislio nisam
Na svoje selo.

Okolo mene
Bljesak i čari
Gradskog života,
Što ljude kvari.

Dugo vrlutah
Po gradskoj tami,
Sreće ne nadjoh,
Već trulež sami.

U meni plamen
Planuo žarki,
Bježim iz grada
Iz gradskih varki.

Koje ne tjeraju
U vrtlog kola,
Himbe i zlobe
Sramotnog jala.

Majci se vraćam
I selo svomu,
Ocu i braći
Milomu domu.

Vraćam se evo
Pokajnik pravi:
Suza u oku,
Srce krvari.

Primi me, majko,
Primi me, oče
Primite braćo
Ko pravo siroče.

Zacijelit će rane,
Koje krvare,
Meni u gradu,
Što su zadane.

Seljačko srce,
Seljačka duša
Mnogo oprašta
Nikog ne kuša.

Kome u bijedi
Pomoći treba,
Selo je daje
I Onaj s neba.

Skinut i zbacit
Sa svog ću tijela,
Gradskog što ima,
A nije sa sela.

Odjenut ću tijelo
Seljačkim ruhom
I hranit je jošte
Seljačkim kruhom.

Do, zadnjeg časa
Života svoga
Hvalit i slavit
Dobrog ću Boga.

Što me izbavi
Lažnosti gradske
U krilo me vrati
Ljubavi bratske.

K NOVOJ GODINI 1938

Sagnuta, zgurena već ide kraju,
Sunce joj zalazi, zvijezde ne sjaju,
Poškropljena krvlju, puna svih zala
Grješnica bježi godina stara.

Za tobom, vjeruj, mi ne ćemo žalit,
Već posmrtne svijeće od radosti
palit,
I z Bogom ti reći, ne vraćaj se više,
Rod ljudski da slobodno diše.

Dolina suza već čeka ova,
Da mir donese Godina Nova.
Evo je! Već, lice nam kaže,
Mlada je, lijepa, tek ako ne laže.

Lijepa i mlada, ljudstvo zamami,
Bez svijesti čovjeka drži u tami,
Ti zato čuj, slušaj, Godino Nova
Ne dolazi ako nisi bolja nek ova.

Naš stisak ruku, uz mnogo želja
Od tebe traži, sreće, veselja
I On već tu je, da put ti pokaže
On, Istina, vjera, koji ne laže.

On, koj reče: Mir ljudima svima
Na zemlji svuda, gdje koga ima.
Ti dodji, u ime Isusa Krista,
Tad' bit ćeš lijepa, od zala čista.

Sloboda, pravica ne samo da piše
Robovat brat bratu već ne smije
više,
U tome znaku ako dolaziš k nama,
Dodji, naša si i nisi nam strana.

Mir, slogu, ljubav ljudskome rodu
Donesi, još k tome zlatnu slobodu,
Da brat na brata ne diže ruke
Nosi veselje, ukloni muke.

Pošteno što misli, u kolo jedno,
Satari, uništi, što krvi je žedno.
Pod maskom tko brata svojega
vara,
Neka nas ostavi ko godina stara.

Hiljadu devet sto trideset osma
Dodji, razveseli, ko djevojke
pjesma,
I srca naša podigni k Bogu
Da blagoslov dade i bratsku slogu.

PRVOM UČITELJU SELJAČKOGA NARODA
Dr. ANTI RADIĆU

Gasnulo svjetlo Hrvatskoga roda,
Počela jače tama širit moć,
Oblaci ropstva kao grdna stada
Prekrili nebo i svud nasta noć.

Tužaljka pjesma svud se glasit
stala
Iz seoske kuće, šume, dola, gaja,
Uz frulu je pastir tužio kraj stada,
Ah nesretna ti si moja domaja.

Zamukla ševa u proljeće rano,
Kad seljak ore, radi za svoj dom.
Zamukla — tek krik se čuo samo
Zašt' čovječe, nisi svoj na svom?

Da nebi Tebe učitelju dragi,
Još ovim patnjam kraja bilo nebi.
Što sunce pravde naskoro će sjati
Čuj Ante! Hvala zato Tebi!

Ti koprenu s vida roda seljačkoga
Skidati poče, — Ti je skino jesi,
I mi progledamo kličemo Ti stoga:
Ante slava, Tebi na nebesi.

HRVATSKA SELJAČKA BUDNICA

Bože štiti, blagoslovi
Seljački naš rod i dom,
Ti nas jačaj, Ti nas vodi
Svojom dobrom desnicom.

Pripjev:
Hajd seljaci cijelog svijeta
Svi pod barjak sveti naš,
Čovječnosti i slobode
Nek zaori gromki glas.

Zdravlja, snage, Tvojeg mira
Ti nam Bože još podaj,
Tad pravice sjat će zvijezda
I na zemlji bit će raj.

Pripjev:
Radnik, gradjan i bogataš
Našom mukom živu svud.
Zato hajd pod sloge barjak,
Da poštuju svi naš trud.

VRLETI GOLA

Vrleti gola, vrleti pusta,
Po tebi paprat zelena, gusta
Života za me na tebi nema,
Avet već gladi smrtni pjev sprema.

Kamenje tvrdo kruna je tvoja
Po koj' još skače ovčica koja
Tražeći hrane, al koje nema,
Kući se vraća gladna zmorena.

Hoću da bježim od tebe daleko,
Da te ostavim i rodno gnijezdo;
Tamo da odem, gdje ima svega —
Vinca rumena i bijela hljeba.

Ali kad krenem, srce zaplače
Pogledam na vas, ljubim vas jače.
Ostat ću s vama, pa mar i gladan,
Dok u grob ne legnem za uvijek
hladan

SMRT MATIJE GUBCA

Tvrdoj kuli a na Susedgradu
Digo prijesto sebi za paradu
Tahi, krvnik seljačkoga svijeta,
Strah i trepet za svojega kmeta.

Grmi Tahi: Klade i batine
To je za vas i za vaše psine,
Harač, tlaka, to je vaša plaća,
Dok je mene i mojega mača.

Od živine svake vrsti gori,
Koja brsti po polju i gori,
Krivo vam je, to vam kaže lice,
Vi bi sada slobode, pravice.

Dok je meni na ramenu glava,
Dok je meni kula Susedgrada,
Dok ja imam vjernih sluga, španа
Nikad vama slobode, ni prava.

Sreća vaša, da ste moji kmeti,
Jer ste roblje i vjek ćete biti
Robski sluge svojih gospodara
Dokle bude gospode boljara.

Što imate, sve to nije vaše,
Ni djevojke a ni mlade snaše,
Kad me volja ja pošaljem slugu
Dovede ih, pa da moje budu.

Kad je čaša bila već prepuna
Zažagori po selima buna,
Sve se pita u četiri oka:
Jesmol' brate ljudi ili stoka?

Živjet nama gospoda ne dadu,
Već nas gone kako oni znadu,
Upitajmo Matu slobodnjaka,
On će znati jel nam sudba taka.

Šta on reče i on zapovijedi
Činit nam je, pa mar i umrijeti,
Slušajmo ga i neka nas vodi
Čovječnosti, sreći i slobodi.

Kad je Gubec jade saslušao
On junački svim na čelo stao.
»Svi na okup braćo sada draga
Da gonimo boljare do vraga.«

Sva nam muka krvlju poškropljena,
Stara naša prava pogažena,
Bez nasilja nema noći, dana,
Nema za nas ni cara ni bana.

Zato braćo na noge junačke
Uništimo horde zločinačke,
Dokrajčimo sva nasilja kleta
Za slobodu seljačkoga svijeta.

Gubec Mato sakupio čete
Uz Hrvate i slovenske kmete,
Da zaigra kolo krvi, mača,
Da nestane batine, harača.

Prah se diže ide vojska jaka,
Slobodnjaka, kmetova, seljaka,
Ciknu guja u procjepu sijeda
Ljutit Tahi slugam zapovijeda:

Ajte brže konje osedlajte,
Puške, sablje, tope i nagajke,
Da se žure dok još kasno nije,
Da nas kmetske ne pokolju zmije.

Ti odjaši konja osedlana
Do biskupa Draškovića bana,
Da mi šalje pomoć i što veću
Na zapalim Mati Gubcu svijeću.«

Biskup posla Gašu bojovnika
Da suzbije Matu buntovnika,
Neka vidi da je boljar jači
A da Tahi i dalje harači.

Boj se poče na polju stubičkom
Natopljenim krvlju mučeničkom.
Krv se lije, zvek čuje se mača
Mili Bože tko će da nadjača.

Videć, što su seljački udarci
Gospoda se dosjetila varci;
Naći nekog pa da ga potplate
Koj' će izdat braću za dukate.

Našli su ga prokleto ti ime
Pijanico Drmačiću Šime,
Jer ti izda seljačku si braću
Za dukate, za Judinu plaću.

Boj se bio do posljednjega daha,
Jer pred smrću seljak nema straha,
Al izdaja redove im smete
I njihove smalaksaše čete.

Al plemići na zapovijed bana
Sakupili vojsku sa svih strana,
Pa sad jurnu kao bijesne hijene
Na seljačke čete oslabljene.

Noć kad pola na stubičkom polju
Istom tada kraj bi tom pokolju,
Seljačka je vojska razbijena,
Zemljica je krvlju natopljena.

Majke, žene rane previjaju
I mrtvace svoje oplakuju,
A plemići gordo glave digli
Kad su na to razbojište stigli.

Poljem šeću, Matu Gubca traže,
Da potpuno krvnu žedj utaže,
Da mu makar i mrtvome sude
Da drugima za strašilo bude.

Kad vidješe, da tu Gubca nema
Obuze ih opet strava nijema,
U potjeru za njim na sve strane
Šalju svoje žbire i katane.

A u crkvi Gubec pred oltarom
Tješi braću nadzemaljskim žarom;
Pa kad začu, da ga oni traže,
Sam izadje i muški im kaže:

Ja sam Gubec! Ja sam Gubec Mato!
Predajem se, ali samo zato,
Da mi drugu braću poštedite
Slobodne ih kući odpustite.

Ja ne bježim i neću da plačem,
Jer ne prezam pred silom ni mačem
Ni pred smrču za staru pravicu,
Za poštenje na seljačkom licu.

Zbog zločina vaših svakojaki
Seljak moro da se mača lati,
Na čelo sam svima njima stao
Ne pitajuć jel' to vama pravo.

Vodite me, na mučila dajte,
Sve ću podnijet, ali dobro znajte,
Makar i za punih trista ljeta
Stići će vas plaća i osveta.

Gubca Matu teško okovaše
I u Zagreb banu odvedoše,
Da mu sudi sve u ime Boga,
Jer se digo na zlotvora svoga.

A ban biskup sad u ime kralja
Sazva vijeće gospode boljara,
Da gospodska savjetuje klika,
Kako sudit vodji buntovnika.

Da se znade i svud da se čuje,
Seljak mora dalje da robuje,
A tko traži za seljaka prava,
Sa ramena njemu past' će glava.

Matu Gubca na smrt odsudiše,
Al se djavli divno dosjetiše:
Kralj seljački on je htio biti,
Treba njega dakle okruniti.

Na prijestolju ipred svetog Marka
Kruna će mu od željeza žarka
Usijana zasjati krvavo,
Da kmet vidi, što je njegvo pravo!

Već pred zoru, pred izlazom sunca
Budi stražar silnog Matu Gubca:
»Ustaj Mato, ode tvoja slava,
Jošte malo i past će ti glava.

Ban osudu izrekao strogu,
A ti dušu preporuči Bogu,
Ti ćeš danas sjest na prijesto sjajni
I dovršit taj svoj život vajni«.

Mirno stupa do prijestolja žarka
Mato Gubec, ponos svih seljaka.
Duša mu je smirena i čista,
Jer življaše po nauci Krista.

U velikoj muci dušu pusti,
Ali kletve ni tad ne izusti,
Već mu lice puno rajskog milja,
To seljaku braću blagosilja.

Ban junaćtvo sa gospodom slavi
Šta seljaćtvo sve u crno zavi.
Sela pusta, sela puna plača,
Al kod Boga već ih čeka plaća,

Mato ti si svoje oči trudne
Zaklopio, nisu više budne,
Seljak dalje muči tešku muku
Dok prosvjetnu on ne digne ruku.

Čuj nas borče! Ti seljački dive
Duh Tvoj uvijek još nad nama bdije
On će bditi dok seljačko~ roda,
Dok seljaćtvu ne svane sloboda.

San nam snivaj mirni pravednika,
Bo~ Ti dao plaću mučenika.
Cijela vojska naših na nebesih,
Prvi Mato medj njima Ti jesi.

Svi vi naši na nebesih gore
Ajte Bogu pred nebeske dvore,
Mato vodi i Radići braća,
Molite ga! Nek nas krijepi, jača.

Da slobodom maknemo krivice,
Oživimo seljačke pravice.
Seljak, čovjek stat će na braniku
Svim na ponos, sreću, čast i diku.

ZA MENE JE NIJE

Prošlo ljeta, došlo doba,
Da se ženim ja.
Majka veli: hajde sine,
Već je doba tva'.

Hajd u kolo djevojaka,
Hajd u kolo tam,
Meni snahu, sebi ljubu
Izaberi sam.

Ti ne gledaj je l' bogata,
Ili da je lijepa,
Već ti gledaj da 'l je vrijedna,
Zdrava, a i čedna.

Da ti rodi sina, kćerku
Ko jabuke dve;
Zdravlje ti je sinko dragi
Bogatstvo nad sve.

Lijepo Majko, ti mi zboriš,
Ja te slušam rad,
Al' poslušaj mene Majko,
Što ti velim sad.

Ja u kolu djevojaka
Bijah dosta već.
Što ti želiš Majko draga,
Čuj i moju riječ.

Na njima su fine halje
Još cipele lak,
Namazane usne, lice
Gradski je to znak.

Lica su im povenula
Ko na mrazu list,
Grudi su im načinjene
Obraz nije čist.

Takovih ja ne ću Majko,
Voditi u dom,
Dok ne nadjem onu pravu
Dragu srcu mom.

Ja ću poći na kraj svijeta
Tražit ću ju svud,
Koja ima krepko tijelo,
Zdravu, jaku grud.

Na njoj mora suknja biti
Od konoplje, lana,
Spresti, satkat i sašiti
Mora znati sama.

Kad takovu Majko nadjem,
Vodit ću ju k tebi,
Seljačku nek ima dušu,
Tad je draga meni.

Ti mi Majko sve pripremi
Za svatove zvane,
Veseli da oni budu,
Kad dovedem lane.

KORMILARU NARODNOG BRODA

Sa svih strana vjetar bije
Na pučini mrak,
Sunce tone, svjetla nije
Sam jedan još trak.

Sa svih strana bjesne vali
Opkolili brod
Na dno mora da se svali
Zanj' da nezna rod.

Širom gleda okom prati
Budni kormilar
U pomoć mu Boga zvati
Uz svoj trud i mar.

Uzdajuć se u pomoć Boga
Napred vodi brod
Nasilniku viče s' broda
»Neću smanjit hod«.

Plovi, plovi napred brode
Nam je brzo doć
U luku spasa, do slobode
Ne čekajmo noć.

Zar ne vidiš sa svih strana
Vreba na nas vrag
Svjetla nije, nasta tama
Zgubit ćemo trag.

Domovina tužna naša
To zao je znak
Seljak teške muke snaša
Tjera ropstva mrak.

Kad dodjemo u luku spasa
Ti mi brode znaj
Nestati će onog časa
Nasilnički zmaj.

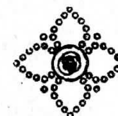
Kormilaru, napred vodi
Ja slušam te rad
Da već Hrvat u slobodi
Diže selo, grad.

Neka čuju svi Hrvati
Za slobodu, mir
Brod Hrvatski vodi, prati
Maček Vladimir.

Skupi, složi, sve što naše
Ti pod barjak prav'
Čovječnošću nek je ovit
Crven, bjel i plav.

Pod njim neka stupa smjelo
Tko pravi Hrvat
Tko poštuje svoje selo
Kome svak' je brat.

Napred samo, sjeci vale
Ne budi te strah
Ostavit te neću brode
Dok zadnji mi dah.

RADNIKU

Od tvorničkog dima oblaci gusti
Svemirom kruže, na zemlju glede,
Što otrova u njima, dolje se spusti,
Tko bliže je njima, na njega sjede.

Šum- žamor, ne čuje se ništa,
Stroj vrti se, oko njeg skaču,
Čiste ga, mažu da se i blista
Ljudi, sirote za kukavnu plaću.

Ne govore, šute, usne im nijeme,
Lica im blijeda, suhonjave ruke,
Upale oči, to ljudske su sjene,
Za život se bore, snašajuć muke.

Životi im gasnu, sudba je taka
Onog koj mora robovati stroju,
Kad klone, znemogne čeka ga raka
Onog, koj kruh je jeo u znoju.

U srdžbi, gnjevu, tihano kletvi
Prolaze dani i strojevi šume,
Kupe se, druže, oni nesretni,
Što roblje su novca i zato se bune.

Prot' nepravde take čuju se glasi:
»Zar sudba je naša, da zlo nas bije?
Zar pomoći nema, da nas se spasi«.
Bogataš sluša i njima se smije.

Od vašeg truda, vašijih muka
Koj' novac imadu udobno živu,
Za novcem njima poseže ruka,
Od nerada oni u truležu gnjiju.

Radniče slušaj, što ću ti reći,
Pjesnik u pjesmi davno je reko,
Da mislit, sanjarit ne smiješ o sreći,
Kad čovjek pred novcem sada je kleko.

Još pjesnik reče: da nebo nas kivno
Za grijeh prvi u raju još prokle.
Prokletstvo prati. ono je silno,
Al reći ni znao samo još dokle.

Ja pjesnik nisam, pjesnik od zvanja,
Al patnje poznajem radniče tvoje,
Ko seljačko dijete, radnik od davna.
Pa zato me čuj! To želje su moje:

»Za grijehe u raju Gospod je reko
Ljudima prvim: Adamu, Evi:
»Kruh ćete jesti, velim vam eto
U znoju lica život svoj cijeli.«

Gospod je ljudima rekao svima:
»Živjet ak' hoćete, raditi treba.
Na zemlju svi braća, robova nema,
Brat bratu ne smije otimat hljeba.«

Hranitelj Krista u trudu i znoju
Tešući drvo, primao plaću,
Još bijednima otro i suzu On koju,
Da gladni ne jauču i da ne plaču.

Dok svijeta; bilo je, i dalje će biti
Rad pohlepe čovjeka nepravde svake.
Biti će gladnih, a nekoji siti,
Dok čovječnost svoje ne pokaže trake.

Radniče! Na krivom si putu,
Neznaš il' nećeš držat se one;
Na tešku ranu, da travu daš ljutu,
Da rana zacijeli a bolest da klone.

Za muke, za patnje, koje ti snosiš,
Krivca ti tražiš, ne možeš naći.
Na Boga huliš i njemu prkosiš,
A krivac je pravi sve jači i jači.

Malo ak' misliš, moro bi znati;
Od Boga čovjeku slobodna volja.
Slobodnu volju, ak' krivo se shvati,
Da nepravde dodje, krvi, pokolja.

Gledajuć tebe, groza me hvata,
Kako u tami pomoći tražiš.
Borbu još vodiš prot' pravoga brata,
Mjesto da s njime patnje ublažiš.

Seljačko što je, tebi to tudje,
Za volju jednih ti samo jesi
Igračka laka, slijepo orudje,
Tvoja to propast, veliki grijesi.

Neslozi svakoj silnik se smije,
Dok nesloga vlada, on je i moćan,
Stisnut će jače, da krv ti pije,
Stajat i gledat ćeš bezpomoćan.

Otvori radniče duševne oči,
Seljaku pristupi, podaj mu ruku.
Zajedno s njime napred pokroči
Snagom i slogom uklonite muku.

Vjerom u Boga, vjerom u sebe,
Znanjem, poštenjem i sviješću jakom
Od sloge vaše nek silnici strepe
I neka bježe pred tvrdom šakom.

Dok ljubav, poštenje i svijest jaka
Bude medj' vama, nemojte straha,
Razdvojit vas neće sila nikakva,
Dok u vama bude zadnjega daha.

NESRETNIK

I gora se s listom sasta,
A ja nemam s kime.
Na tom svijetu sam ja osto
Kan da nikog nije.

Nikog nema da mi dodje,
Ko da Bog sve uze,
Da mi duša pokoj nadje
A oči ne suze.

Kud pogledam, vidim tamu,
Neznam ni sam, kuda poć.
Moje sunce, zvijezde moje
Prekrila je grobna noć.

Što je ljubav oca, majke,
Nikad nisam znao ja.
Sirotan sam osto dijete
Bez majčina poljubca.

Na grudima Majke svoje
Nisam snivo slatki san.
Tudja majka bila mi je
Nočca crna, a ne dan.

Jedna me je dobra duša
Privinula srcu svom,
U njoj nadjoh majku, oca
Duši, srcu mili dom.

Rujne zore zlatni traci
I ljubavi čiste sjaj,
Za mene su bili puti,
Koji vode u sam raj.

Mojoj sreći na tom svijetu
Vrlo kratak bješe vijek,
Smrt nemila baš u cvijetu
Ugrabi je za uvijek.

Na drveću zelen-lišće
Do jeseni neće proć,
A ja tužan brojim dane,
Kad će moja jesen doć.

Čuj me dušo i sve moje
Sa visina božjih tam',
Daj me zovni k sebi gore
Da ne budem više sam.

Za bregove sunce tone,
Dan umire, pada noć,
Moja zvijezda gasne sada
Z Bogom svijete! Men' je poć.

U spomen dragom prijatelju i suborcu, prve godišnjice njegove smrti

KARLI BRKLJAČIĆU

Godišnjica evo, dragi čića Karla
Lika tvoja pjesmom, da se već ne javlja,
U crno se zavi, kan'da nikog svog,
Od kad tebe Karlo zovnu k sebi Bog.

Velebit, Hrvata koj' ponos i dika
Žalostan je gledeć kako plače Lika.
Po kraj stada svoga, po zelenoj travi
Tužan pastir hoda, frulu svoju spravi.

Majka svih Hrvata u crno se zavi,
Kad joj sinak pade, sinak mili, dragi.
Trobojku još njenu crven, bijel i plavi
U žalosti znaku pokri veo tamni.

U radu za narod i za braću svoju
Po nauci Radića, u trudu i znoju
Pohadjo si braću, ne mareć za muke,
Veseo si stisko bratske, tvrde ruke.

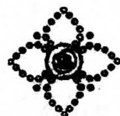
Za rad i za muke na Narodnoj njivi,
Koje bjahu teške, prot' zuluma, sili
Ti neisko plaće u srebru i zlatu
Plaća ti bijaše, da pomogneš bratu.

Svima nama ti si bio mio, drag
Zato i na tebe vrebao je vrag.
I da pute Tvoje on zakrči svuda,
Kad to nije mogo, on ubi Te tada.

On je krvi uvijek pravedne još žedan
I ne pita dal' je Bog na nebu jedan.
Bogovi mu zemni daju zato plaću,
Da kuburom, nožem ljubi svoju braću.

Nisi tijelom više Karla medju nama,
Prekrila ti tijelo grobna već je tama,
Duh Tvoj al med nama i on jošte živi
I koji nas vodi za pravo, prot' sili.

Za pravdu, slobodu seljačkoga roda
Već vas mnogo ima kod dobroga Boga.
Daj Ti Karla dragi i svi što su naši
Molite Gospoda, da nas pakla spasi.

ŽITNIKU I LICI RODNOME MJESTU
Dr. ANTE STARČEVIĆA

Velebite gordi, vjekovima stražiš,
Jadranom tko plovi, na svakoga paziš.
Jadranu ti plavom, ponos si i dika,
S tobom još ponosna cijela naša Lika.

Oro suri gnijezdo još po tebi svija,
Lika je hrvatska, pastir pjesmu pjeva.
Hrvatsko te more po podnožju kvasi,
A Hrvatska Majka lice tvoje krasi.

Tko je htio silom doć na ličko polje,
Svak' o tebi zube polomio svoje.
Svuda, cijelim svijetom, bila Lika znata,
Svuda bila ona ponos svih Hrvata.

Veseli se, Liko! Veselo daj znati,
Starčeviću Antu rodi lička Mati
U Žitniku malom, al poštenom selu
Koj Hrvatsku svuda proslavio cijelu.

Prot' silnika kleta Madjara i Švabe,
Oružjem poštenja, on junački stade.
Doma na braniku on je smjelo stao,
Braneć Domovinu, pa mar za nju pao.

Nezvanici, bjež'te i morate znati,
Svoji na svom da smo ovdje mi Hrvati.
Hrvat tudjeg ne će, a svojega ne da,
Niti od vas traži svagdanjega hljeba.

Po hrvatskom moru plovili bi rado,
A zar još ne znate, da je svatko strado.
Tko je silom htio gospodar mu biti,
Uskoci mu senjski dali mora piti.

Nasilnici, bjež'te, jer niste u pravu,
Ili ćete mjerit jošte jednom Dravu.
Dirat Hrvat ne da nikad svoje pravo,
Mar iz pakla, došo i sam crni djavo.

Diži glavu, Liko, diži glavu svoju,
Sina tvoga Antu Hrvati sad zovu.
Ustani se Ante iz grobnice svoje!
Ustani se Ante! Hrvati Te mole.

Domovina draga, naša mila Mati,
Starčeviću Ante daje tebi znati,
Duh Tvoj da rastjera puzavce, izrode.
Koj' ne žele vidjet hrvatske slobode.

Složite se, sinci, stupaj brat uz brata,
Dušman neka vidi, da ima Hrvata,
Koj' će znati uvjek branit pravo svoje
I protjerat s doma nasilnike nove.

HRVATSKOJ

Domovino lijepa naša
Ti kolijevko svih Hrvata,
Djedovino Ti nam draga
Zemaljskoga puna blaga.

Oj Hrvatska zemljo mila,
Da bi uvijek sretna bila,
Ti ljepote puna čara,
Svud po Tebi božjeg dara.

Svud po Tebi rijeke teku,
Snaše žanju, vijence pletu,
Po Jadranu barke plove
A Velebit čuva more.

Dok Ti seljak ore njive,
Dok Ti morem bura vije,
Dok po Tebi klasje zrije
Ljepše nema Domovine.

BIJELA KUGA

Selo prazno, selo pusto
Nikog vidjet nije,
Svud tišina i bez pjesme,
Nitko da se smije.

Kuće prazne, bez života,
Kao staro groblje,
Kan da Turci sve odveli
Sa sobom u roblje.

Pokraj peći mačak drijema
I tihano prede,
O pred kućom pseta stara
Dremuckaju, sjede.

Na tavanu kosa visi
Stara, zahrdjana,
Ne vidjela dugo trave,
Nit' je poklepana.

Plug na tramu mrtvo leži,
Na njem ralo tupo,
Štala prazna, nema konja
Koji bi plug povuklo.

Oko kuće koke mledve
Jer nemaju hrane,
Zaludu im rekoljenje
Ak' ne nadju same.

Čeprkaju pod podsjekom
Kuće stare, puste.
Da je nije, da nestane,
Kao magle guste.

Kuća stara nakrivljena
Bez svakog života,
Bez roda je i poroda
Žalost i sramota.

Kraj ognjišta prazna, hladna
Dvoje starih sjedi,
Nemoćni su, klonuli su
I živu u bijedi.

Hladno im je, drva malo,
Stradaju od zime,
Ložili bi da se griju
Ali nije čime.

Šuma raste puna drva
I nije daleko,
Tek u kući nije nikog
Tko bi drva sjeko.

Tužna lica zabrinuta
Starci samo sjede,
Bez pomoći i bez nade
Jedan drugog glede.

Niz lice se suza topla
Starcu dolje spusti,
Okrene se pram starice
Čemerno izusti:

»Čujme, ženo! Slušaj dobro
Što sad ću ti reći,
Ti si kriva ovoj našoj
Velikoj nesreći.

Nisi htjela imat djece
I da budeš mati,
Jer za djecu treba presti,
Šiti i satkati.

Prokletstvo nas ovo stiže
I kazna od Boga,
Sad smo sami i nemoćni
A nikoga svoga.

Šta sad činit i početi
Det reci ti sama,
Livade nepokošene,
Polja nezorana.

Svakog dana stariji smo
I tijelo malakše,
Da rodila ti si djecu,
Bilo nam bi lakše.

U selu si prva rekla
Neću rodit djecu,
Ni za naše stare dane
U njim gledat sreću.

Poslušale tebe druge
Još žene u selu,
Gledaj kako samo njima
Lica sada venu.

Ljudi vele, čija zemlja
Toga Domovina,
Dok je zemlja i dok djece
Bit će kruha, vina.

U našemu selu evo
Šire se dudjinci,
Jer u njih je djece mnogo
A u nas jedinci.

Pa i njih je sve to manje,
Žene nerotkinje,
Mjesto djece, na obrazu
Od pudera inje.

Kuća naša, u njoj što je,
Žalost je i tuga
U njoj prva rodila se
Sablast bijela kuga.

Mi imamo zemlje dosta,
Nebi bilo gladi,
A dieca su dar od Boga
Radosti i jadi.

Koj' bez djece, on nestaje
I ne živi dalje,
Gdje je djece, tamo i Bog
Blagoslov svoj daje.

Nama evo, zadnji časi
Primiču se bliže,
Znašli ženo, tko zlo čini,
Da kazna ga stiže.

Kakova će ona biti,
Toga još ne znamo,
Ovu kaznu, što trpimo,
Mi znademo sami.

Ženo šutiš, zamukla si,
Kao da si njema,
Ti se držiš kan da ti se
Zadnji čas već sprema.«

»Ne muči me i ti jošte,
Svega mi je dosti,
Već od patnja ostale mi
Samo gole kosti.

Popraviti grijehe svoje
Ja više ne mogu,
Da mi prosti, ja molit se
Moram dobrom Bogu.

Neka vide druge žene,
Kako zlo se plaća,
Svakom onom, tko se boji
Dječijega plača.«

Hrvati, ak hoće biti
Svoji i na svome,
Hrvatica mora rodit
Djecu u svom domu.

Domovina bit će tada
Onog čija zemlja,
Da hrvatsko ime nosi
Rodit mora žena.

UDOVICA

Po svijetu hodaš u crno zavita,
Pogledu ljudskom da budeš skrita,
Koprena crna niz lice ti pada,
To znak je da si bez druga sada.

Ti srce umiri i mnogo ne tuži,
Već djeci što možeš podaj i pruži,
Božji su puti nama neznani
On nekog miluje, a nekoga rani.

U djeci ti dalje drug tvoj žive,
Unjima je slika, mar njega nije,
Čuvaj od mraza živote mlade
Što svijetom pada, živote krade.

Ko tat u noći kradom se šulja
Pakost i zloba čovječjih hulja.
Srca im mlada, a mekane duše
Čuvaj ih, pazi da zla ne okuse.

SELJAKU

Ti škrgućeš zubima bijesno
I zgrčenu držiš pest
I pitaš se sa braćom svojom
brojnom:
Dal' zato, što jaka nij' nam svijest?
Teško je putniku
U mraku,
Još teže bez
Znanja seljaku.

Ti vijek ćeš robom biti
I seljak robom bit će svak'
Dok himbu silnika ne prozreš
I svijesću dok ne budeš jak.
Iz mraka putnik
Izaći može,
Seljak bez znanja
Napred ne može.

U boj ti ideš s mišicom jakom,
Vragu da satreš jaka krila,
Al znaj, da Gubec i zato pao,
Jer gospodska varka jača nek sila.
Tebi sad putem
Novim je poć,
Poštenjem starim
Do cilja doć.

Za boj se spremi, seljače, nov
Mišicom jakom, perom i plugom
Dušu ojačaj prosvjetom, svijesću
Vjeruj, ti ničijim ne budeš slugom.
Gubec pokazo
Da mišicom jak,
Radići skinuli
Neznanja mrak.

Skupi u jedno kolo ti sad
Jakost i znanje, poštenje, čast.
Čvrsto nek stoji uz brata brat,
Silniku zadnji odkucnut će sat.
Vjerom u Boga,
Vjerom u sebe
Skidaj neznanja
Robstvo za sebe.

NARODNA NJIVA

Narodna njivo, od Boga dana,
Još ne orana, još ne kopana,
Motikom, plugom, perom i umom
Značajnih ljudi, pravice duhom.

Na tebi njivo niklo već sjeme
Zdravo i čisto, koje ne vene.
Ploda već ima, tek ga je malo,
Cvijeće ti nije sve još procvalo.

Plodom bi tvojim dušu i tijelo
Krijepio onaj, koj ni za djelo.
Srce mu tvrdo, mekana ruka,
Sladka mu samo tudja je muka.

Slobode, pravde brazda je prva
Na tebi, njivo,načeta prava
Umom, poštenjem, duše dobrotom
Radića braće novim korakom.

Veliki Bože gore s nebesa
Ti koj' sve možeš, činiš čudesa
Daj da već jednom narodnu njivu
Značajni ljudi marom ju siju.

SVOM OCU

Smrt ti Oče trud i muke skrati
A Bog dobri nek Ti ljubav plati.
Kamen križ Ti
Povrh glave
Ispod humka
Grobne trave,
Trudne kosti
Trunu dalje,
Sve Te više
Već nestaje.

Silnik oko i na Tebe baci,
Jer slušali braća Te seljaci.
Stobom stali
Na braniku,
Da se opru
Nasilniku,
Za pravice
Svoje stare,
Mar ih stalo
Žive glave.

Život zemni, put Ti bio težak,
Kruh svagdanji, rad nepravde gorak
Zemni Bozi,
Premda mali
Puškom mali
Gonit stali,
Sve u ime
Samog Boga
Sve što roda
Seljačkoga.

Već nestalo Tvojeg smrtnog tijela,
Al duh živi, žive dobra djela.
Dalje živiš
Ti u nama,
Dalje živiš
Ti po nama.
Slika Tvoja,
Slika prava
Po nama je
Jošte živa.

RODNOM DOMU

Pust si prazan, očinski dome,
Osamljen stojiš, u tebi tišina.
Nikoga živog da je na svome,
U teb' hladnoća, samotna zima.

Nam drag si bio, dok bijasmo mali,
Da! Ti drag si bio nama tad svima.
Od tebe ljepšeg nismo mi znali,
Mi nismo znali da ljepšeg što ima.

Na majčinu krilu, uz pjesmicu tihu,
Poljubce slatke majčino mlijeko.
Uz očeve trude, očevu brigu,
U tebi dome bilo nam lijepo.

Svojim što dome tebe su zvali
I koji s tobom ponosni bili
Pošteno seljačko ime ti dali
Mrtvi su, nema ih, nisu već živi.

Mi, koj' živimo daleko od tebe
U drugome kraju, raskošnom gradu
Ne mislimo na te, ni srce nas zebe
Što prozan sad stojiš a ljudi to
znadu

Da smo Hrvati mi ponosni s time
Sa sela bježimo ostavljamo zemlju
Tudjin ju grabi briše nam ime
Starci to glede, pod teretom stenju.

Nestaje zemlje, nestaje doma
Nestaje imena našega roda
Već smo bez zemlje i brzo bez
krova
Malo još samo ništa već svoga.

Tko je bez zemlje on i bez doma
Vječni je putnik kroz brda, doline
Vječni je putnik on je siroma
Sin je izgubljen bez Domovine.

NADBISKUPU Dr. IVANU EV. ŠARIĆU

Bijela Ti glava nabrana lica
I trudna noga laglje koraca,
Gledajuć Tebe, znaci nam vele
Šesdeset već Tebi godine cijele.

Šesdeset nosiš,
Al stojiš na straži.
Djavlu prkosiš,
Nanj' oko Ti pazi.

Dušmanin kleti u zasjedi stoji,
Al pred Tobom strepi, Tebe se boji
I tako od Tebe u vječnome strahu
I vidjet se neda, leži u prahu.

Al mu zalud
Himba, varka,
Dok u Tebe
Ljubav žarka.

Ti čvrsto stojiš Bosni na braniku,
Hrvatom ponos, Hrvatom na diku.
Oružje Tvoje, tek je obraz čist
A snagu Ti daje sam Isus Krist.

Vjerski sad se
Bije boj,
Al uz Tebe
Narod Tvoj.

Nadpastiru, borče Herceg-Bosne!
Čvrsto stoj, dok Bosne je ponosne.
Ljubavlju širiš Ti nauk Krista,
Jer Ti je duša mekana čista.

Svak' Te štuje,
Svakom mio,
Mar gdje koji
Hrvat bio.

Dok Tebe nama i seljačke braće
Hrvatska pjeva, Ona ne plače.
Napred nam stupaj i smjelo hodi
Vjerom u Krista, našoj slobodi.

Gospode, množi
Sinove take
Koji su puni
Krijeposti svake.

MOLITVA

Zazvoni zvono, zora zarudi
Usne mi šapću:
Zdravo Marijo,
Milosti puna,
Gospodin s Tobom,
Na pomoć mi Marijo, budi.

Ja ruke sklopim svoje
Usne mi šapću:
U ime Oca,
U ime Sina,
U ime Duha,
Kad počinjem djelo moje.

Poso pustim, podjem k stolu,
Usne mi šapuću:
Bože dobri,
Hvala Tebi
Na Tvom daru,
I na Tvome blagoslovu.

Na počinak kad mi poći,
Usne mi šapću:
Dan je prošo,
Poso svršen,
San me hvata,
Na pomoć mi Bože budi ove noći.

GOSPOD ČEKA

S neba Gospod tužan
Kroz oblake plače,
Što čovjeka stvori,
Što svijet ovaj zače.
Sazove sve svece,
Pa da ih iskuša
Pita što sa onim
Koji ga ne sluša.
Ništa već ne reče,
Samo pognu glavu,
Niz božansko lice
Dvije mu suze kanu.

A kad Petar suzu
U oku mu spazi,
On skoči, te reče:
»Ja još sam u snazi
Gospode! Na jednu
Riječcu samo Tvoju
Satrti ću kravce,
Il padnem u boju.«

Kada Gospod čuo
Što Petar mu reče
Zamisli se malo,
I nebom prošeće.
Čudom On pogleda
Al pogled mu blaži,
Gdje Petar bi rado
Da krivce potraži.

»Čuješ Petre dragi
Ti uvjek si isti,
Na zemlji ti rekoh
Da spremiš mač britki.
Još rekoh ti tada,
Koj mača se lača,
Taj glavom to svojom
Zasigurno plaća.
Zar ne znaš da čovjek
Prot' mene se dizo
A tebe tad Petre
Ni bilo nit' blizo.
Ja sišo na zemlju
S nebeskih visina
U osobi drugoj
Svojega Sina.
Za čovječe grijehe
Redom što stižu,
Ja podnijeh muke
I umro na križu.
Na zemlji da mir
I ljubav još prava,
Postavih ja tebe
Da budeš glava.
Ti život si dao
Za nauku moju
Na drveta križu,
Al ne u boju.
I onih, znaj Petre
Mnogo još ima
Kojim si glavar
I biti ćeš njima.
Tebe ne slijede
Prem, reko im jesi
Veliki, teški
To su sve grijesi.«

Kad Petar je čuo
Što Gospod mu reče,
Pognuo glavu,
Gorko zaplače.
»Gospode pusti me
Na zemlju dolje,
Tvoj nauk ću širit,
Biti će bolje.«

»Ti na zemlju ne ćeš —
Gospod mu reče,
Jer čovjeku zadnje
Goriju svijeće.
Na zemlji čovjeku
Sve sam ja dao,
On me još vrijedja,
Al njemu jao.
Jao i onima
Koji ga vode,
Puni su jala,
Puni su zlobe.
Ja rekoh tebi
Što se sve može,
Robovati brat bratu
Više ne može.
Ja čovjeka stvorih
Na moju sliku,
On na mene huli

I podiže viku.
Još na nebo huli,
Sve, na njemu što je,
Novcu se klanja,
Brat brata još kolje.«

Što veliš Petre
Na sve ti ovo,
Da l' satrti staro
I stvoriti novo.«

Sveci i andjeli,
Kad Gospoda čuli,
Sagnuli glave,
Pred noge mu pali.

Petar se diže,
Pred Gospoda stane:

»Gospode! Milost!
Za grijehe Ti dane.
Na zemlji još ima
koj' živu u miru
I ljubav još bratsku
Med ljudima siju.«

Uslišat ću Petre
Ja molbu tvoju,
Ako ih ima
Koji me zovu.
Svjet pustit ću
Još neko vrijeme,
Da hulit prestane
I k meni da krene.
Al Petre, znaj dobro
Ak' to se ne zbude
Za pogrde, psovke
Kaznit ću ljude.«

KRIŽ U POLJU

Oštar vjetar sa sjevera brije,
Nikog živa već u polju nije,
Drvo puca od velike zime,
Što je živa, sve se klone, krije.

Mjesečina obasjava s neba
Sve što nije ispod bijela snijega.
Mjesec sije, snijeg se bijeli, blista,
Ispod leda teče voda čista.

Ispod snijega zemlja sanak sniva,
Kad se zbudi, ševa zrakom pjeva.
Pjesmom slavi Boga velikoga,
Koj' na zemlji misli na svakoga.

Zvjerka skače i po snijegu gazi,
Snijegom skače i hrane si traži.
Na drvetu, na smrznutoj grani
Sova huče, dok se ne razdani.

Tvorac svijeta za svakog se brine,
Da ne gine od mraza i zime.
Za svakoga na ovome svijetu
Stan On dade i zimi i ljetu.

Jedan samo trpi buru, zimu,
Zimi zimu, a ljeti vrućinu:
Na kraj polja Križ je ukopani,
Na kraj polja stoji Križ po strani.

Vjetar stresa na drveću granjem
I sa Onim, koj' je kopljem ranjen,
Za čovjeka koj' smrt, muku primi
Sad bez ikog stoji on na zimi.

Ko siromak bez ikoga igdje
Nema stana za Njega baš nigdje,
Već na Križu od tvrdoga drva,
Još po Njemu hladan vjetar duva.

Hladan vjetar sa sjevera brije,
Nigdje nikog kan' da živog nije.
Na Križu se eno nešto blista
Lik to blista samog Boga Krista.

RODNOM MJESTU STJEPANA RADIĆA

Na rod naš, na prag našeg doma
Padali oblaci, skoro nasta mrak,
Majka svih Hrvata zdvajat stala
I vapaj njen se tada začu jak.

Djeco! Gdje ste? Na obraz moj čist
Tudjin nabacuje se, već obraz mi tamni,
Nevjere, laži, pun je kao Antikrist,
On razdor neslogu sije med vami.

Najbolji, sinak moj seljak,
Mezimče moje, stalan, čvrst kao hrid,
Neznanju tami, traži svjetla trak,
Da sruši za uvijek ljudskihh zala zid.

Već Majka svih Hrvata klonu,
U strahu zdvojnosti ona već bila,
Morem, planinam, brdom, po dolu
Vesela pjesma u tugu se slila.

Na obzorju zvijezda sjajna zasja
I snagom svjetlosti rastjera tminu,
Tad rod seljački sav se zatalasa
Jer sunce vjere opet mu sinu.

U Trebarjevu, pokraj vode Save
Ugleda svjetlo u seljačkom domu
On, genij, učitelj, branitelj slobode,
Koj reče: Mi svoji smo na svomu.

Za narod hrvatski i sve što slavenski diše
On radit poče, svim srcem, dušom svom
Da slobodan sada i za vijeke bude
Savkolik hrvatski rod i dom.

Razvedri se lice hrvatske Majke,
Kad vidje složnu djecu svoju stat
Pod barjakom njenim, prot' sile svake
Seljak uz seljaka, ko brat i Hrvat.

Jadranom ribar barku tjera svoju,
Pjevajuć, mrežu na dno spušta mora,
Pogled mu kruži gor po Velebitu
Dal s njega ogranut će slobode zora.

Na polju, na njivi, u šumi i gaju,
Svud pjesme vesele začu se glas:
Nek živi On! I svi nek zato znaju
Da Radić je Stjepan naš vodja i spas.

ŽIVOT

Živote zemni, ti varavi raju,
Što zavodno blistaš u lažnome sjaju.
Kog lice tvoje jedanput omami
U propast ide i luta u tami.

Ti juriš brzo, a živjeti treba,
Užitak pružiš, to j' prvo od svega.
Ti kratak si i malo ti ljeta,
Jer starost se brzo do nas došeta.

Tko tvojim putem vijugavim ide,
Ak' te ne prozre, do ponora stigne,
Ta ako ni tad, ne otvori oči,
U ponor pada, nij' mu pomoći.

Ranjavaš duše i zavodiš srca,
Čovjek u tebi sam se koprca
Trateći dane bez pravoga cilja,
Jer ti mu šapćeš da prepun si milja.

Ja sam te prozro, tebe ne sljedim,
Duševnim okom na tebe gledim.
Lice ti lažno, za mene tmina,
Jer od tebe bolji život još ima.

Put si kratak sada samo,
Meni kroz tebe proći je tamo,
Gdje pravi život koj' vječno traje,
Gdje pravednim vječno svjetlo sjaje.

TUGA ZA MAJKOM

Nekoć sretan ja sam bio
U seljačkom rodnom domu,
Dok sam gledo i zazivo
Majku dragu, Majku svoju.

U dolini ovoj suza
Ništa većeg na njoj nije,
Već majčina ljubav što je
Što ko sunce toplo grije.

Kao biser rosa čista,
Što na suncu jutrom blista,
Majčina je ljubav samo
Kao izvor voda bistra.

Kod majčina ljubav prati
I tko Majku svoju ljubi
Pravim putem uvijek ide,
Nikada se ne izgubi.

Srce puno, puna duša,
Svjetlo svuda, svud vedrina
Na ovom je svijetu svakom
Tko još Majku svoju ima.

A od kada Majke nemam
Sve mi prazno sve mi pusto,
Svud ju tražim, svud okolo, —
Ne nadjoh je, već sam susto.

Gospod Majku k sebi zovnu,
Trud i ljubav da joj plati.
Na grob njezin ja ću ići
U suzama mrtvu zvati.

Povrh glave Majke moje
Kameniti znak je križa,
U njem slova uklesana
To je bila volja Božja.

Sklopiti ću slabe ruke,
Molitvom ću Boga zvati:
Milostiv joj Bože budi,
Jer je bila dobra Mati.

MRTVOJ MAJCI NA ODRU

Majko! Ti za uvijek zaklopila si
svoje trudne oči,
I Ti odeš tamo,. kam' svakome
smrtniku je poći.

Mi za zadnji puta. al mrtvu
vidimo Te Majko.
Oprosti nam! nas se sjeti
i snivaj nam slatko.

Al ljubav Tvoja i preko groba
neka Majko siže,
Nek prati nas blagoslov Tvoj
da nas zlo ne stiže.

Uvrede naše, Ti Majčice draga
zaboravi samo,
Da sreća nas prati s Tobom
na nebeskih budemo tamo.

Ti mrtva si i već su hladne
drage ruke Tvoje,
A tko će nas privijat sad
na grudi drage svoje.

Na grudi svoje, gdje Majčino
srce blago kuca, diše,
Ti vukla si nas, bijasmo Ti dragi
nisi znala koji više.

Iz rodnog doma nam je poći sad
svak na svoju stranu,
Kad zemlja primi tijelo i tidimo te
zauvijek pokopanu.

U carstvu mrtvih još humak samo
Tvojeg hladnog groba
Zvat će nas i reći: tu leži, počiva
Majka vaša draga.

ČEŽNJA

Zašt' srce tužiš, zar pravo ti nije
U raskošnom gradu, gdje život
vrije,
U njem je svega za srce svako,
Tek za te nije, za te je pako.

Za čime čezneš i kojoj sreći?
Ne muči duše, već ti joj reci,
Zašto te muke? Kucaš polako,
Znaj, da ja bi plako — plako.

Ne tuži više, budi veselo,
Ja ću te ponijet u drago selo.
Tamo ćeš mira, pokoja naći
Med svojim ljudma, seljačkoj braći.

Livade, šume, polja zorana,
Na kojim' raste za sve nas hrana.
Tamo je izvor svega života,
Blagoslov božji, božja ljepota.

Tu kosci kose zelenu travu,
Ptičice poju Bogu na slavu,
Kravice pasu, pastir pak svira
V' dvojnice svoje, po njim prebira.

Nebo je čisto, mekane duše,
Pjesma se ori, molitve vruće,
Poljem razcvalo šreno cvijeće,
Djeva ga kida, na grudi meće.

Za tim ti čezneš srdašce moje,
Hajdmo u selo ubavo svoje,
Med svoju braću i svoje ljude,
Tamo nek počinak vječni nam
bude.

NEPRAVDA

Dok jedni gladni,
Žalosni, jadni,
Goli i bosi
Smrt brzo ih kosi.

Pravice jer nije,
Bogataš se smije,
Slabijeg tlači,
Jer od njeg' uvijek on jači.

U njemu zloba,
Živi bez Boga,
Za novcem tuži,
Pred njime gmiže i puzi.

Novac mu s tog
Vjera i Bog,
Da svega se vžije,
Sirotam krv on pije.

Srca je tvrda,
Ne gane ga bijeda,
Od pravde se krije,
Sirotinjskim mukam se smije.

Jer nije pravice,
Nije ni sreće,
Ne će je biti
Dok jedni gladni a jedni siti.

Kruh i prosvjeta,
Ljubav, ne osveta,
Poštenje i rad
Združit će selo i grad.

Sloga i znanje,
Rad i poštenje
I volja jaka
Još žuljava, tvrda šaka.

Uklonit će ono,
Što gnjilo i trulo,
Što živi bez rada,
Sirotinju guli, potkrada.

Tad živjet će samo
Tko radi valjano
I živi od rada,
Svijetom tad vladat će pravda.

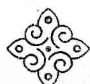
STARČEVA JADIKOVANKA

Život teče,
Život ide,
Ide brzo
Ko bez brige.
On ne stoji,
Niti čeka,
Ne poznaje
On zapreka.
Sve što smeta
Ruši, nosi,
Gradi, stvara
I prkosi.
Svak' tko s njime
Stalno ide
Ne misli na
Danje brige.

Vrijeme stvara,
Vrijeme gradi,
Čovjek tko je
Marno radi.
Mladost bukti,
Mladost vrije
I meni se
Starcu smije.
Noge moje
Kan' da puze,
Mladost gledam
Oči suze.
Gledam život,
Život sočni,
Ili vid me
Vara očni.
Gledam kako
Mladost živa
Veseli se
I uživa.
U životu
Sveg' što ima,
Sve pripada
Samo njima.
Za starije
Ni ih brige.

Ni im žao,
Nit se stide,
Žao mi je,
Teško mi je,
Kada mladost
Men' se smije.
A što mogu,
Što joj reći
Kad ne mogu
Mladost stići.
Ostavlja me,
Napred bježi,
Smije mi se,
Na me reži.
Smije mi se
Izaziva.
Sve što ima
Pokaziva.

Gledaj starče,
Misli sate,
Što j' u meni
Jel to za te.
Što na meni
Sve to radost
Cvate, bukti,
Sve to mladost
Ti bi kido
Rosno cvijeće
I miriso
Radost sreće.
Nij to više
Starče za te,
Mladost već ne
Gleda na te.
Stisni oči,
Ti se smiri
Sudbom svojom
Srce smiri.
Mladost mora
Da užije,
Čeg' u tebi
Više nije.

JADANJE

Kišica sitna tiho po prozoru kucka,
S drveća lišće žuto lagano se spušta,
Ćutim hladnoću, od sna slatkoga se budim,
Zar ljeto je prošlo? Ja pitam se i čudim.

Ljeto je prošlo i vratit se opet hoće,
Mar zadnje već evo povehlo mu cvjeće.
Sa njiva svojih seljak kupi hranu,
U dom je sprema sebi on za zimu.

Za svakog tko živi u ovoj dolini suza,
Otac nebeski daje hrane mirisavih ruža.
Svak' se veseli, da je jesen već blizu eto!
Jer zima će proći i toplo doći ljeto.

Al mojom glavom teške misli lete,
Misao strašna izgara dušu i srce
Jesen kratka je moja, zima još kraća,
Jer ljeto se moje više ne vraća.

Lišće žuto sa drveća tiho se ruši,
Na zemlju pada, da pod snijegom svrši.
Prolistat će drugo, zazelenit drvne grane,
To znak će biti, da zime te nestaje.

Al moje grane nikad zelene više
I na njima mladost listat više neće.
Smrtna je zima sve bliže i bliže
I ljeto moje više nikad ne stiže.

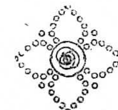
U POLJU

Gavran, vrana,
Vrabac, svraka
Po mojemu
Lete gaju.
Zalud čekam,
Zalud slušam
I da oni
Zapjevaju.

Jedna j' samo
Ptica laka,
Što od jutra
Pa do mraka
Zrakom leti,
Pjesmu pjeva
To je draga
Ptica ševa.

Stvoritelja
Neba, zemlje
Ona svojom
Pjesmom slavi,
A ja oruć
Slušam ševu,
Prolazi mi
Brzo dani.

Prodje ljeto,
Klasje žuti,
I zrno
Dozrijeva.
Bit će svega,
Božjeg dara,
A ševa —
Nek drijema.

NIŠTA VIŠE SVOGA

Gdje su vaša rumen-lica,
Stvoritelja dar,
A gdje puna grud je vaša,
Zamamni taj čar?

Gdje li vam je oko sjajno,
Bistro kao vir?
Za momačka srca mlada
Tuga ili mir.

Gdje vam čisto srce vaše,
Ko ljiljanov cvijet,
Duša puna svih vrlina
Seljački to svijet.

Od sveg toga ništa nema,
Tek osta još trag,
Kojim jošte starci idu,
Jer im mio, drag.

Iznad svega volio sam
Moje drago selo,
U kojem sam mnoge noći
Išao na prelo.

I sada bih jošte išo
I srce me vuče,
Samo nemam kuda poći,
Jer sve mi je tudje.

Na prozoru zastor visi
Iz gradskog dućana,
A u kući gradska sreća
Leži uspavana.

Za mene je groblje ovo
Seljačkoga roda,
Samo jošte, jošte malo —
Ništa više svoga.

ZA DUŠNI DAN

Drvo bez listja golo stojî,
Vreme se žuri, brzo letî,
Trava povehla, tužno visî,
Mraza je na njoj, pak se belî.

Sve je žalosno, v zemlju gledî,
Zima prihaja i Sveti Svi.
Zvonček se javlja, tužno zvonî,
Kak da se i on zime bojî.

Zvonček nas zove, idemo mî
Tam, gde mamek i japek ležî,
Bratec i sestra dragi sî,
Tam, gde se slatke i liepe spî.

Na groblje hajdmo, vreme bežî,
Pomolimo se zajedno sî,
Za naše drage, kojih vre nî,
Mi ćemo brzo za njimi sî.

GESLO ČOVJEČNOSTI

U Boga vjerom,
Zadružnom snagom,
Plugom i perom,
Poštenim radom.

Znanjem i slogom,
Prosvjetom pravom,
Seljačkim marom,
Mirom za srećom.

Čovječnost znakom
Budi Hrvatom
Pred cijelim svijetom
Pravde barjakom.

MOMAČKA

Naherio šešir jesam
Na mladjanoj glavi,
Selom idem, selom pjevam
Kao bećar pravi.

U jeseni, kad jabuka
Sazri, pocrveni,
Dika moja reći će mi
Da ju vodim k sebi.

Ja pod prozor njen ću doći,
Milo ću ju zvati,
Još ću tiho zapjevati,
Da ne čuje Mati.

Primi dušo kitu cvjeća,
Ovaj dar maleni,
Da te ono na me sjeća
Do druge jeseni.

Kada dodje sveta Kata
Ja ću skupit svate,
Vodit ću te do oltara,
A oni nek prate.

KLETVA

Tužna noćca, rosa pala,
Djeva tužna, ni zaspala,
Već čekala,
Ni zaspala,
Hoće l' doći
Do pol noći.

Do pol noći ni ga bilo,
Oko suzom orosilo
Proplakalo
I ne sjalo,
Srce klonu
Baš pred zoru.

Sunce sine, rose nije,
Niti djeve više žive,
Već ne bdije,
Već ne zove,
Usne nijeme,
Ruke zdene.

Na zadnjem času reče:
»Neimao nikad sreće
Nevjerniče,
Zavodniče,
Zemlju grizo,
Krv si lizo.

RADNIČKO PRAVO

Kad radnik traži svoje pravo,
Tad na njeg sve se diže i viče,
On buntovnik, koj' radit neće,
Pokorit ga treba. Njemu tad jao.

Za rad svoj, trud i muku,
Kad naplatu traži i samo reče:
Ja svoje tražim. Gavana to zapeče,
I na nj' svoju on podiže ruku.

K njemu još pridje, strogo mu
prijeti,
Zaviče: »Zar ti bi još para?
U mene pare. Znaj, da ti si raja
I bez mene moraš umrijeti«.

Silniče. Odmiči. Ne dolazi blizo,
Ti krv mi piješ, sisеš kao zmija,
Novaca imaš, i lukav ko lija,
Znaj, da krvi mi ne budeš lizo.

Sve se već budi, što roblje je
novcu
I pruža si žuljave ruke,
Sviješću i slogom uklonit će muke,
Ti strići već nećeš mirnu ovcu.

SMRT

Ti strašna si
I svak' te se boji,
Jer pred nama kosa
Tvoja uvijek stoji.

Ti. Strašna si
I onaj te se plaši
Kome kad se primiču
Zadnji njegvi časi.

Ti. Strašna si
I strašna tvoja kosa,
Jer ne pitaš da li star
Ili mlad ko rosa.

Ti. Strašna si,
Ti kosiš staro, mlado,
Onog koji spreman nije,
Ni tebe se nado.

Ti. Strašna si,
Al tebe se ne boji
Koj' za život spreman
Vječni, onaj bolji.

Ti. Strašna si,
Ali sama si u strahu
Uskrsnuću našemu,
Jer ležat ćeš u prahu.

VELIK SI BOŽE

Velik si Bože, kada Te gledam,
Sebe tad vidim, kako sam bijedan,
Svemir Te cijeli visoko diže,
Gledajuć njega, Tebi sam bliže.

Na zemlji si velik, još veći u raju,
Na prijestolju sjediš, sjediš u sjaju.
Andjeli pjesmom ime Ti slave,
Tvom licu pravedni podižu glave.

U domu Tvom gore na Oltaru
Ti sakrit si, vječnu čuvaš stražu,
Tijelo svoje, svoje kaplje krvi
Ostavi nama da vječno jesmo živi.

Na zemlji toj u dolini suza
Sve Ti se klanja, hvalu Ti pruža.
Sam čovjek, kom' razum, dušu si
dao
On vrijedja Te, ne sluša i nisko
je pao.

UZDANJE

Kad počimaš djelo, reci
Bog pomogo i svi sveci
Kad završiš, reci Amen,
Križa na se metni znamen.

Sa pomoću božjom samo
Djelo će ti bit valjano,
Nikad, brate, s pravog puta
Ne ćeš saći za života.

Za života čini dobro
I ne boj se, dragi pobro,
Bog će platit tvoja djela
Blagoslovom samog neba.

Ura zadnja kada tvoja
Otkucavat bude stala,
Zadnje čase tvog života
Olakšat će tvâ dobrota.

Izać' duša će iz tijela,
Poletjeti putem neba,
Primit plaću, što je čeka,
Boga gledat, vijek do vijeka.

NEHAJ GRADU

Na brežuljku povrh Senja
Čvrsto stoji kula bijela,
Već stotinu prošlo ljeta,
A ona još jaka, cijela.

Na daleko još se čuje,
U knjigama još se piše,
Nehaj grade, on još tu je,
Spomen mu se još ne briše.

O njeg' zube polomiše
Osmanlije i Mlječani,
I svak' tko je došo bliže,
A gost bio on nezvani.

Nehaj grade, kulo jaka,
Ti ćeš stajat, nećeš pasti,
Dok naših još je šaka,
Dignut ćeš se i procvasti.

Da ti stojiš povrh Senja
Ma da bilo tolko muke,
Svakom dano je do znanja,
Da se čuva Senjske ruke.

Ponosna je tvoja glava,
Strah te neka još ne hvata,
Da će nestat tvoja slava,
Dok nas ima još Hrvata.

Ti uskočkim potomcima,
Svim Hrvatom, gdje ih ima
Drag si, mio veli pjesma
Lijepa naša Domovina.

GESLO HRVATA

Gdje štuje se Bog
I Hrvatska Mati
Tamo su pravi
Značaj Hrvati.

Gdje nema Boga
Nema ni mira,
Nema ni sreće
Vjera ni živa.

Zovimo Boga
Da nam se vrati,
Hoćemo l' da smo
Pravi Hrvati.

Vratimo Boga
U domove svoje,
Vratimo Njega
U duše svoje.

Sretna će biti
Hrvatska Mati.
Geslo nek naše:
Bog i Hrvati.

NAZDRAVICA

Ja dižem čašu
Za ljubav vašu,
Ja dižem čašu
Za slogu našu.

Čaša je puna
Božjega dara,
Dragomu Bogu
Zato nek hvala.

Ustajmo, braćo!
Dignimo čaše,
Ispijmo vince
U zdravlje naše.

Da nas okrijepi,
Snage nam dade,
Da smo Hrvati,
Svatko nek znade.

Hrvati piju
Iz pune čaše,
Zato nek živi
Sve što je naše.

NEDUŽNA LJUBAV

Moj život zemni skoro je pri kraju
I sad sve više gledam te u raju,
Al neznam dal ja ću k tebi doć,
Kad samrtna mi oči sklopi noć.

Ja znam gdje sad je pravo tvoje mjesto
U raju gore, gdje je božji prijesto,
Za života nečist nisi dotakla cvijet,
Već ko ljiljan čist ostavila svijet.

Kroz život cijeli uvijek mišljah na te,
Na sretne čase, što bijah uzate,
Uzate sam u punoj sreći plivo
U životu ljepših dana nij' mi bilo.

Najljepši je tog svijeta bijednog čar;
Nedužna ljubav, pravi božji dar
I tako čista rekla si mi smjelo
Poljubit bratski možeš me u čelo.«

I za te lijepe presretne časove
Sad šaljem ti iz suzne doline ove
Svesrdnu hvalu, čak gore put neba,
Gdje pravednik u lice Gospoda gleda.

PSOVAČ

Čovjek crv, već ponoru bliže,
Pred bogom-novcem puže, i gmiže,
I diže se — to rabota vraža
Na Onog koj' spasi ga s križa.

On roti se i pogrde sipa,
I kletve neprestance riga,
Ko zvijer, gorom što urliče
Kao zmija, iz grma kad sikče.

Pogrdjeni gleda ga i sluša,
I ruku mu svoju još pruža,
Da njegovo tvrdo srce on gane,
Dušu da spasi, da mu ne propane.

Velik si ljubavlju, velik dobrotom,
Velik milosrdjem, velik Božanstvom
Pa zato ne slušaš ta pogana usta,
I jezik pogan, što tako te pljuska.

I Hrvat te grdi, psuje, vrijedja,
I kletvom iz svojega doma te tjera,
Ti praštaj i gledaj ko sinove prave,
Hrvata još ima, koji Te slave.

JESEN

Jesenje magle
Redom se nižu,
Nestaje ljeta,
Mrazovi stižu.

Drvo je tužno,
Žalostno gleda
Lišće, što pada
Na zemlju s njega.

Vjetar nemilo
Potresa grane,
Samo da lišće
Na zemlju pane.

Nestat će lišća
Živa, zelena,
Zamret će priroda,
Snivat će cijela.

Stajat će stablo
Žalostno, golo
Sve dok ne dodje
Proljeće novo.

MISIONAR

Skupili se, jer već znadu
Da na dalek put mu poći,
Cjelov zadnji da mu dadu,
Suza pune su im oči.
Gospod zovnu,
Žeti treba,
Da ne bude
Velik kvar,
Ti poslenik
Sinko, budeš
Medj' crncima
Misionar.

Ne plačite, ne tugujte,
Jerbo mene zove Bog,
Vesel'te se i radujte
Rad poziva tog.
Raditi ću,
Moliti ću
Uz veliki
Sada mar.
Sve za Boga,
Njegvu slavu,
Kao Njegov
Misionar.

Dim se diže pod oblake,
Brod valove morske siječe,
Svi bez brige na njem svake,
Kan' da svi su puni sreće.
Samo jedan
Tam' u kutu
Zemaljski on
Gleda čar,
Daleko mu
Misli lete,
On to: novi
Misionar.

Kad i kada pogled baci
On na jednu samo stran,
Gdje na krilu dragoj Majci
Ugledao prvi dan.
Prebirao
Po krunici
I čitao brevijar
Brevijar,
Domaje se
Sjeti svoje
On, sad novi
Misionar.

Željeznički stroj se čuje,
Napinje se, teško vuče,
Kan' da nekom dovikuje:
Bit će tebi jošte vruće.
Ne poznaješ
Ove kraje,
Ovdje žega,
Vječni žar,
Mlad si jošte
Šteta te je
Da si posto
Misionar.

Vedra lica mirno stoji,
Samo gleda na okrug,
Kan' da čase već on broji
Da ga spazi koji drug.
Da ga zovne:
Hajde brzo,
Čeka tebe
Velik dar,
Crncima ćeš
Od sad biti
Otac, Novi
Misionar.

Novi kraji, novi ljudi,
Oko njega crnčad skače
Goli, bosi, on se čudi,
Rastuži se i zaplače.
Hiti brzo
U kapelu
I poklekne
Pred oltar:
Hvala Bože!
Usna šapću,
Što Tvoj jesam
Misionar.

Na novome ovom putu
Ti me, Bože vodi sam,
Da podnesem trud i muku
Da ne klonem, zalutam.
Na njivi ću
Tvojoj radit
Ja uz velik
Sada mar,
Jer ti reko:
Zato hvala!
Da ja budem
Misionar.

TUGA

Ja tužim i žalim za prošle mladjane dane
I mislim: zar brzo mi poći za one strane,
Daleko, daleko za on kraj groba
Tijelo u zemlju, a duša pred velikog Boga.

Ja znam, da tijelo će moje raztočiti crvi
I za mene nitko pitat neće već živi.
Da. To nisu muke, što s tijelom će biti,
Već hoće l' mi duša raja si vžiti.

Za dobra djela i dobra plaća svakom,
Rad pošten i muka plaća se zlatom,
Kad Gospod zapita za djela me moja,
Biti će muka i mukam ni broja.

Dok život u meni cvao još mladi,
Duša je pitala srce, što radi.
Nehajno rukom samo mahno, —
Ta popravit ću se, nije još kasno.

Al sada ja vidim, da sam se varo,
Vrijeme je išlo, ja dane krao.
Još malo i račun morat ću dati
Za djela svoja pred božjimi vrati.

POZDRAV MARIJIN

U ranu zoru zvona glas javlja,
Andjela pozdrav Djevu pozdravlja
Ja se ustajem,
Bogu čast dajem.
Tebi pak Djevo
Kličem veselo:
Zdravo Marijo!

S nebeskih visina sunašce sjaje,
Grije sve živo, šume i gaje
Poso ostavljam
I ruke sklapam,
Tebi do neba
Kliče mi duša:
Milosti puna!

Zalazi sunce, za brda tone,
Nočca je pala, zvonovi zvone.
Zvona glas čujem,
Ja se radujem,
Pomoću Tvojom
Ustat ću zorom
Gospodin s Tobom!

PRIGODOM GODIŠNJICE MAJČINE SMRTI

Godišnica evo minu
Što svoje Ti oči
Zaklopila za uvijek si
I nećeš već doći.

Usta tvoja Majko nijema
Riječi tvoje nije
Grobni humak tijelo tvoje
Već godinu krije.

Laganoga tvog koraka
Čut ni vidjet nije
Oko tvoje godinu već
Nadamnom ne bdije.

Već ljubavi tvoje nema
Što srce mi mami
Jer uz druga sanak snivaš
vječnoj grobnoj tami.

Snivaj slatko i spokojno
Do kraj vijeka mog
Poljubit ćeš me u čelo
Kad zovne me Bog.

U PONOĆI

Ponoć je,
Šta to se zgodi
U štali na slami
Dijete se rodi
U jaslam
Med volom
I oslom,
Zima mu
I plaće,
Tišti ga slama
Sve jače.

Andjeli poju
S nebeskih visina
Mir ljudima
Neka je svima.
U jaslam
Med volom,
Narodi se
Na slami,
Da mir donese
On nami.

Prvi pastiri
Do štalice došli
U jaslam na slami
Dijete su našli,
U jaslam
Med volom
I oslom,
Tam' Njega
Su našli,
Koj' rodil se
Da čovjeka spasi.

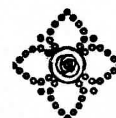
DUBROVNIKU

Dubrovniče, diko naša,
Od Dubrave ime nosiš
A njime se ti ponosiš
i prkosiš
svim navalama
sa svih strana,
il sa kopna,
il s Jadrana.

Biser-kruno našeg mora,
Kao junak na megdanu
Ponosito na Jadranu
držiš glavu,
barjak viješ
svih Hrvata,
pod njime je
brat uz brata.

Republiko starodrevna
Dok je roda hrvatskoga,
Mora našeg plavetnoga
Jadranskoga
i seljačke
zor-mišice,
Bit će tebe
Dubrovniče.

Svud se širi slava tvoja,
U tebi nam sve miline.
Pun si sunca i topline
i vedrine.
Ti Hrvatom
ponos, dika
i ostat ćeš
sve do vijeka.

SJEĆANJE

Tam' za bregom mala kuća,
Mala kuća moja je,
I u kući Majka moja,
Majka moja, moje sve.

Nikog nema da joj pruži
Kruha, hladne vodice,
Da joj prostre postelj meku,
Da ju zove Majčice!

Ja se vraćam k tebi Majko,
Iz tudjine evo sad,
Da uz tebe uvijek budem,
Da te mine svaki jad.

Bez tebe mi u tudjini,
Majko, pusto bilo svud,
Dok se tebi ja ne krenuh
Na daleki sada put.

Dok zagrlim tebe Majko,
Sretan opet bit ću ja
I na grudi još me tvoje
Dok privine ruka tva'.

ŠTO ŽIVOT JE TAJ

Što život je taj,
Da l' pako il raj,
Da l' svjetlo il' noć,
Da l' slabost il' moć?

Ja pitam, odgovor čekam
Ima li ikog, tko je još sretan?
Da l' žena uz muža,
Il' čovjek u dolini suza.

Čuj! Viero nova stog,
Ti. Što novac ti je bog.
Govori. Zašt' šutiš sada,
Koprena lažna s lica ti pada.

Al šutiš, ti si bez riječi
Još pjevaš nama o sreći,
Što nama po tebi dana
Vjero, novcem okaljana.

O skrij se, skrij, tim prije
Jer bolje da te i. nije.
Da nikad te nije ni bilo,
Jer u teb' sve trulo i gnjilo.

PRED SVETU KATU

Kukuruzi već pobrani,
A moj dragi rano rani
Selom, poljem, na vagaše
Vrana konja svoga jaše.

Pod prozorom mojim stane,
Pa on zove svoje lane,
Ja ustajem, ja se budim,
U čelo ga mlado ljubim.

Poljubac mi dragi vraća,
Ne u čelo, već ustašca,
Pa mi veli: neka, neka,
Ti nisi mi seka.

Hoće l' brzo sveta Kata,
Da ti kucnem ja na vrata,
Da te vodim ko gospoju,
Tebe dušo, il' nikoju.

Pa kada se povjenčamo
Bit ćeš onda moja samo.
Ljubit ću ti oči crne,
Od kojih mi srce trne.

TKO JE PRVI

Igrokaz u jednom činu

Dogodjaj sadašnjosti.

Napisao: FRANJO MARIN OKROŠA

L i c a :

Pekarski majstor	LUKA RADETIĆ, Ličanin
Mlinarski majstor	SEPL GLIK, slavonski Švabo
Pomoćnik kod gazde Luke . .	JANKO PETANJEK, Zagorac
Krojački majstor	MILE TATALOVIĆ, Kordunaš
Mjesna primalja	REZIKA TULEC, Zagorka
Seljak	MIŠKO POSTRUŽNJAK, Prigorac

P o z o r n i c a :

Uredjena kao radna soba gazde Luke i to:

Pisaći stol

4 stolca

Divan ili otoman

Klinčanica, na kojoj visi nešto robe

Par slika na zidu starijih.

Na pisaćem stolu porazbacani spisi kao i računi i u sobi dosta nereda. U sobi na klinčanici batina i kišobran gazde Luke, ali na protivnoj strani vrata.

Odjeća osoba:

Pekarski majstor LUKA RADETIĆ: stariji čovjek, ojači sa dosta velikim trbuhom i jakim brkovima. Gologlav. Kapa visi na klinčanici. Na nogama papuće ili kožnate šlape. Kaput obični malo ponošen. Čisti bijeli zaslon (pregaču).

Mlinarski majstor SEPL GLIK: Šešir. Odijelo ponošeno i cipele na nogama. Čovjek srednje veličine, stariji, sa dugim brkovima.

JANKO pomoćnik kod gazde Luke: mladji, obučen kao kod posla. Na glavi bijela kapa. Samo u košulji sa zasukanim rukavima. Pred sobom ima pregaču bijelu.

Krojački majstor MILE TATALOVIĆ: suhi oviši sa metrom i notezom u ruci. Odijelo obično, no po odijelu po koji bijeli konac.

Primalja REZIKA TULEC: gradjanski jednostavno obučena, srednje dobi sa torbom i instrumentima, koji se sastoje od jedne kristir šprice, neke krpe i sl.

Seljak MIŠKO POSTRUŽNJAK: čovjek srednje dobi, obične debljine i jakosti. Brkove seljačke malo neuredjene, koji vise malo dolje. Rogožar u ruci sa flašom vina i seljački štap. Čizme na nogama. Šešir okrugli, crni.

*

(Čim se zastor digne, pekarski majstor LUKA RADETIĆ stoji kraj pisaćeg stola i čeprka po spisima i računima, te mrmlja nerazumljive riječi. To čini neko vrijeme, tad podje na polovicu sobe, sa pola tijela okrenut publici, desnu ruku metne na glavu i progovori):

LUKA: Ja vidim da više nije za živiti navom svitu. Više puta promišljam. Istina je da je kadkada vridjam Boga, ali ni on mene ne žali. Dok sam bija još selski dičak u Lici, vavik sam samo sanja kako će meni lipo biti kad budem stariji i svoj gospodar.

Bilo nas dice osmero u oca i majke. Bijasmo više gladni nego siti, ali uza sve to bijasmo vragoljasti i veseli. Ljudi videći našu neimaštinu, govoraše mi: Ajde ti Luka, ti si već veliki dičačić jednom pekaru. U njeg dosta bilog kruva i žemičaka. Viruj nikad neš biti gladan.

Ja sam to sluša z dana udan i već mi zubi narasli na bili kruv ko kolci.

Jednog dana kažem ja mom dobrom čaki, sada već pokojnom Marku: Čuješ čako, ajde ti mene vodi u Gospić jednom pekaru da ja kuvam kruv i žemičke. Čako to jedva dočeka i jednog dana hajd samnom u Gospić, sada već pokojnom pekaru Dujmoviću.

Bilo mi tamo svakako. Dobro i zlo. Nije manjkalo ni batina, no ja se priučija na batine ka bunjevačko magare.

Posta ja i pekarski kalva i bjež brže bolje u vrent u Austriju, da naučim nimački govoriti i dobro kajzerice raditi, pa kada postanem svoj gazda, da budem pravi čovjek i pravi majstor. Ja tako smislija i tako uradija samo da budem prvi čovjek.

Evo kako ja smislija tako se i dogodi.

Ja posta gazda. Kupio i ovo malo kućerka. Dicu sam izškola i evo ih danas gospoda. Nije baš ni meni ponajgore što se tiče ića i pića. Bogu bi zgriešija da se tužim na sve. Pojedem ja i po koji komadić laje, i zalijem dobrom kaplicom. Odem ja i kadkada na partiju preveranca. Više puta zaboravim i kućni broj pa dodjem kući sa mljekaricama. Rado pogledam Bože prosti i lipu divojku.

Do vuda bi se nekako slagali računi, da nije drugih briga. Ja se čudim samo jedno. Ja nikad nisam nikom ništa na žao učinija. Nisam se zamjerija ni crvu ni mravu, a mene evo ove krvopije mlinari, mljekari, drvari i poreznici s dana u dan muče ka zmiju na žeravici i već mi je za poluditi slušajuć: gazda Luka. Ja sam doša po novce. Vrag im podera pantalone, ta gdje bi ja toliko novaca smoga, kolko oni traže. Da imadem vabriku novaca ne bi ih tegnija tolko napraviti...

Što ću jadan. Ovo malo pekarijice što imam i što u njoj zaradim pojedu dica i planinka, a nešto i ja. Dica sve sama velika gospoda. Jedan izučija za pisara u općini. Jedan je nogometaš, a jedan ni sam neznam što je izučija u škola. On po noći ašikuje, a po danu spava. Čer mi lipa vrajla. Vavik čisti nokte i povarba ih crljenom varbom samo daj lipša. Ljudi stariji rekoše: Dica su radost i žalost, pa tako valaj i jest. Šta sam htija jadan.

Da ih vučem u pekariju, nebi bilo lipo, kad im je čako neki gospodin. Dosta da se ja već pedeset godina mučim i kinim po pekariji, a evo nazad kukam i slušam ove krvopije kako viču: Daj gazda Luka plati dug. I već mi se groze, da ako ne platim da će mi se na ovo malo kućerka tabulirati.

Sve bi ja još ovo pregorija, jer dok ja živim za mene će biti dosta, a koji ostanu neka se brinu zase, košto sam se i ja zase, ali vavik mi vele, da su oni prviji od mene. Ja majstor, koji imadem dicu svu gospodu, znam nimački, gazda sam kuće i ko bi sve nabrojija čega sve još, samo ne duga. Istina da dodje po koji dan da sam čist ko puška, no ipak sam ja prviji od njih, a oni vele ne. To me evo vridja i boli i to će me u grob spraviti.

Istina je i to, kada je gospodin Bog odredija da i pekari budu na vom svitu on je to odredija za pokoru, jer mi pekari jesmo u istinu pravi mučenici.

Ajme meni, bude li vaka pravica na nadrugom svitu.

E, još samo jedno da proštudiram. Ja sam razda puno ljudima na dug. Niko ne plaća a para bi trebalo. Ovi vragovi ne dadu više na viru, već viču: gazda Luka, nisi još ni prvo platija, a već tražiš drugo. Lipi sam ti ja gazda, kad me vaki nitkovi za jaketu vuku.

Skuvat ću ja njima poparu u svojoj mudroj ličkoj glavi, ali sada Luka dede malo misli.

(Luka sjedne na pisaći stol, rukama podboči lice i misli. Nakon par časaka kucanje na vratima. Luka skoči sa stolice, okrene se prema vratima, te srdito promrmlja):

LUKA: Baš sada sam počeja misliti kako da se riješim ovijeh pijavica, a evo ti neke napasti.

(Glasno zavikne):

LUKA: Napred!

(Vrata se lagano otvore, a u sobu ulazi mlinar Sepl Glik. Čim ga Luka spazi, upravo zaurliče)

LUKA: Evo ove pijavice švabske!

GLIK: Topar tan gazda Luka!

LUKA: Bija ti dobar što ti ja želim. Koji te djavo nosi k meni baš sada kad najviše posla imam.

GLIK: Fi kasda Luka imala posel ili neimala to meni ni briga, ali ja trebala svoj nofce.

LUKA: Da si zamuko nesretni sine. Meni je već svega dosti i već mi je za poluditi gledajuć i slušajuć vas pijavice ljudske.

GLIK: Kazda Luka Fi ponorela. To mene niks ni briga. Ja moj nofce ne vkrala i ja prva člofek nek Fi.

(LUKA skoči prema GLIKU zatvorenih ruku i zaviče):

LUKA: Esili zamuko šašavi Švabo ili ću ti nako lički naravnati rebra.

(Glik se u strahu ogledava kuda će i tako se natraške dovuče do vrata, a LUKA za njim. GLIK stane, a LUKA mu reče):

LUKA: Čuješ ti blesavi Švabo! Nije mi toliko što me tjeraš za novce, jer ih neš tako lako dobiti, već me vridja kad mi veliš da si prviji od mene. Da se nisi više nikada usudija to meni kazati, jer ja sam čovjek i čoeku par.

GLIK: Gazda Luka. Vi veliš da si Vi prfa človek od meni. Ja rekla to niht. Mi mlinar smljela brašna vam pek dala brašna još prez novce. Also gazda Luka ko prva človek? Kad nebi nas mlinar bila Vi pek crknula odmah. Čula Vi mene gazda Luka, Vi mene dala moj novce, pak bila Vi prva človek.

LUKA: Ti benetino švabska. Da ja imadem novaca nebi se s tobom ni razgovara.

GLIK: Ja van neišla, dok ne dobila moj novce ili ja prašna pelala doma.

(Dok GLIK ovo govori si sjedne, a zatim kucanje na vratima):

LUKA: Koji je ovo jopet djavo. Da nije poreznik, a ni pare u kući. Sve pobrala gospoda dica. *(Poviče glasno)* Napred!

(Vrata se otvaraju i na njima se pokaže pomoćnik JANKO. Čim ga LUKA spazi, odmah poviče):

LUKA: Štas ti jope naja usobu. Upravo i tebe još trebam, a nisam se ni ovog krpelja švabskog rišija.

(JANKO sluša, dok LUKA svrši, a onda reče):

JANKO: Gospan, naj se nikaj nesrdiju kaj im bum povedal zakaj moram.

LUKA: Ajde, ajde ali ukratko, jer moguće i ti misliš kojega plaćam, hranim, das prviji od mene.

JANKO: Gospan, moram im reči da više nekaj ni mele v pekariji i nemam kaj presejati za večeras.

(Glik se uhvati obim rukama za glavu, poviče prama publici):

GLIK: Majn Got, majn Got, prašna nema, novce nema. Šta ja delati. Ja cugrunt morala iti bez nofce doma.

(LUKA zabrinuto gleda u pod)

JANKO: Prosim ih lepe gospon naj mi rečeju, jeli bude mele ili ne! Ake mele nebu, bumo pekarijicu zaprli, pak idemo skupa pod vrbu na friški zrak.

(LUKA još uvijek šuti. Tad će opet JANKO):

JANKO: Vi ste nekaj gospan rekli da valjda i ja mislim reći, da sem prvi. Ja Vam bum nekaj rekel same me dobre posluhnete. Jeli Vi vidite ove hiže po gradu, *(pokazuje rukom)* moste prek vode, obuču i su opravu, pak kruh. Pitam ja Vas gospan, a gdo je to se napravil? A gdo drugi nek mi radniki. *(Tu se JANKO lupa šakom u prsa).* Se kaj vidite lepega i dobrega se je išlo prek naših radničkih ruk i onda mi moremo reči, da smo prvi. A gdo Vam je hižu napravil? A gdo drugi nek naši radnički žuli. Ja sem Vam takaj svojom mukom jeden vugel priskrbel.

(LUKA lupi nogom u pod i zavikne):

LUKA: Esili zašutija nesretni zagorče. Ti das prviji od mene, a ne pitaš ko te plaća i hrani. A... ko se brine za sve. Dali ti nesrićo? Vidiš li ovog tu *(pokazuje rukom na mlinara).* Taj mi je već krv ispija i još odje stoji kao da je uklesan i samo buli u mene ka magarac u kantar i mrmoče: nofce, nofce. Dede mu ti sada Zagorče izbroj novce.

JANKO: Gospon...

(Luka mu neda dalje govoriti, već vikne):

LUKA: Šuti ni riječi više da nečujem.

(LUKA se ogledava po sobi i nešto traži. Najednoć uzme štap sa klinčanice i ide prama JANKU, vičući):

LUKA: Esil vidija ovu štapinu. Neš li se tornjati odavde, ispršiti ću ti ja ledja nako lički.

(JANKO se sabere stane oštro pred gazdu i reče mu):

JANKO: Gazda. Jel Vi znate, da batina ima dva kraja i pazite da Vi z Zagorcem iz Tuhlja nebi krajšega zvlekli. Vi ste već pozabili da sad nema Jeftić vladu vruka i da se slobodno hari.

(Kucanje na vratima).

LUKA: Ajme meni majko moja, koji je jope ovo satrap. Ako ja danas ne poludim, neću valaj nikad više. Napred!

(Vrata se otvore, a u sobu ulazi krojač MILE TATALOVIĆ).

TATALOVIĆ: Dobar dan gazda Luka!

LUKA: Nosi te vrag Mile. Štoš mi još ti vodika. Glava mi već narasla ko kabal od ovijeh dviju, a sada da tebe još slušam. Valjda nisi i ti doša da mi rečeš das prviji od mene.

GLIK: Koliko ja već slušala, ali všep nofce ništa metala.

LUKA: Ne mrmoči Švabo uvik za neke novce, jer ja ti reka već, da sam sa svime bogat samo ne sa novcima.

TATALOVIĆ: Gazda Luka. Meni se žuri na posa. Nije meni do tvog pričanja.

LUKA: Benetino jedna! A ko je vidija nekog daj od posla udeblja.

JANKO: Je, je, sad su gospan prav rekli. Same meni su navek govorili: samo fest delati Janko, a malo spati. Fala Bogu ipak se se obrača, same se nikak neče obrnuti da bi melica prez penez v pekariju došla.

LUKA: Šuti nitkove. Dok je benetina da daju brašno na kredu, bit će i pekara na životu.

TATALOVIĆ: Pustimo mi to vaše pričanje i ajde da mi svršimo.

TATALOVIĆ: Puno je toga moj gazda Luka. Prvo i prvo, doša ja po moje krvavo zaslužene pare, a drugo reka si mi da ti sašijem nove pantalone.

LUKA: Šuti. Ni riječi više. Ja para nemam. Vidiš da ovaj satrap *(pokazuje na mlinara)* čeka na pare. A što se tiče mire, ti brate imaš, pa šij, kroji ni brige te nije.

TATALOVIĆ: Da da, ni brige te nije, a što ću ja jesti sa mojom planinkom i mojom dicom. Pare, pare na sunce moj gazda Luka. Ja ti moram uzeti novu miru, jer tvoje kulje jesu sve veće, pa se bojim da ti pantalone nebudu pretisne.

LUKA: Ne boj se ti moj Mile, da mi budu pantalone pretisne, ako danas vi budete dolazili i tražili novce. Ako se vako nastavi, bit će gazdi Luki sve preširoko, pa najzad džepovi, jer nebude što u nj metati.

GLIK: Majn Got, majn Got ova človek celo svet dužen nofce.

LUKA: Pivaj ti pivaj Švabo, mar do sutra, ali para valaj neš vidit.

TATALOVIĆ: E gazda Luka, de ajde kaži, oš dati pare ili ne, ta valjda nisi zadnji čoek.

LUKA: Est, est Mile. Ja sam ti čoek prvi svikuda, ali gdje treba platiti, tu sam zadnji.

TATALOVIĆ: Koji čoek ne plaća svoje račune taj je zadnji.

GLIK: Šifijo Ta.. ta... lovic! Tak se govorila met prava človek.

LUKA: Mile, ne buncaj više. Valjda ne misliš da si i ti Kordunaš prviji od mene.

TATALOVIĆ: Ne da mislim, već esam.

LUKA: Tornjaj Mile iz moje kuće poštene, jer ćeš inače stradati.

TATALOVIĆ: Kordunaš ne tornja pred nikim, a kamo li pred onim, koji je meni dužan i od koga sam ja prviji.

LUKA: Mile, ja sam mislija da si ti čoek, ali nisi bolji od ove dvojice, što vodika stoje i bule u mene ko Kranjac u kupus.

(Kucanje na vratima)

LUKA: Nosi vrag još nekog Bože prosti. Ja moram odavde bižat. *(Hoće prama vratima, ali GLIK skoči pred njega i zaviče)*:

GLIK: Halt gazda Luka. Ne bežala nikam. Moj nofce, moj nofce dati.

(LUKA stane, okrene se prama vratima i zaviče):

LUKA: Napred vraže!

(Vrata se otvore, a na njima se pokaže mjesna primalja REZIKA TULEC, pozdravljajući):

REZIKA: Faljen Bog ljudi!

(Još pravo nije ni izgovorila, LUKA se uhvati za glavu i poviče):

LUKA: Ajme meni, pomozi sveti Roko od Pazarišta. Što još i ovu višku da slušam uz volike pijavice. Jadan sam ti. Kosa mi ni jedna na glavi ostati neće.

(REZIKA ne slušajući LUKU, postavlja na stol svoju torbu sa inštrumentima, te počne vaditi prvu špricu za kristir. Kad LUKA opazi špricu, hoće da bježi i poviče):

LUKA: Pomozi de mala i velika. Odavde živ neću izaći. Nisam se rišija jednog vraga, a evo ti još većeg. *(Naglo se okrene prama primalji i zaviče)*: Kazuj brzo što š ti vodika Viško. Ti si poludila Bože prosti. Zar ne vidiš ludo jedna, da s vodika sami muškilji a ne babe.

GLIK: Fi gazda Luka još gorša od baba. Fi nedala nofce nikomu, a baba dala svakomu.

LUKA: Muči Švabo. Esam li već reka, da uzalud ti svako čekanje.

REZIKA: Gospon pek. Oni se varaju i vičeju na me kakti na kakvu prostaču. Ja sam im jedna noblin ženska i mi smo babice prve od svih.

LUKA: Muči viško jezik ti otpa da Bog da.

JANKO: Gospan, oni se same srdiju i pripovedaju, a ja već vuru čakam kaj bu z melu. Naj mi rečeju je ili ne.

GLIK: Baš praf Janko rekla, — ta ili ne.

TATALOVIĆ: Kako ja vidim, gazdi Luki badava mi sviramo. On ni ne mrdne na naše pričanje i čekanje.

REZIKA: Je gospon pek. Bile bi zgodne da ovi gosponi otideju. da ja morem svoj posel obaviti.

(Ona ni nedovrši LUKA vičući prema njoj):

LUKA: Odlazi nesrećo jedna i ne sramoti me. Ja sam ti reka, da si ti poludila. Ta valjda nebudem ja rodija dite.

GLIK smije se: Bil polše da naš gazda Luka rodila nofce. *(Opet se smije)*.

JANKO: Bile bi dobre, da bi z našega gazde mela išla van. Onda nebi moral ja tak duge čakati.

TATALOVIĆ: Jadan sam ti što ja čuja i vidija. A imade čuda danas mnogo, pa moguće zbilja gazda Luka kako reče prijatelj Glik roditi će novce, pa zato je najbolje da pričekam dok primalja svoje obavi.

(LUKA se šeta po sobi bezumljen i hvata se za glavu).

LUKA: Aj me majko moja. Bolje da me nisi ni rodila. Vakog šta doživiti. Ja pošten čoek, pravi Ličanin. Ajme majko moja.

(Kad se LUKA malo smiri, Rezika prilazi k njemu i reče mu)

REZIKA: Gospon pek, naj se zmiriju, zakaj bi njim to mogle naškodeti.

LUKA: Svrši već jednoć, svršila za vavik.

REZIKA: Znaju gospon pek. Denes im je došel k meni njihov šegrt i rekel mi je da su ga Vaša gospa poslali da mi veli, da Vam gospan nekaj nije baš praf, pak nek zemem sobuj se aparate da Vam pomorem.

(Luka sluša Reziku, kao da sluša svoju smrtnu osudu)

REZIKA: Naj ideju male sim na stran gospon pek da ovi ne čujeju.

(LUKA ide sav zbunjen kao na vješala).

REZIKA: Ja njih bum pitala, a oni mi buju odgovarjali.

(Luka samo zuri u nju a ona trojica šapću medju sobom i pokazuju na Luku).

REZIKA: Alzo gospon pek. Jeli imaju apetita?

LUKA: Aha!

REZIKA: Jeli moreju dobre spati?

LUKA: Aha!

REZIKA: Jeli ideju na stran?

LUKA: Jok!

REZIKA: Naj mi rečeju po horvacki jeli ideju ili nejdeju?

LUKA: Ne idem.

REZIKA: Aha sad smo tu gospon pek. Vidite mam sme našli falingu.

LUKA: Kakvu falingu? Ta valjda nisam lud da idem postrani kad ima ravna puta.

REZZIKA: Ne, ne gospon pek. Sad vidiju kaj to znači noblin človek biti. Ja ih pitam onak noblin, a oni mene ne razmeju, zato smo mi babice prvejše od Vas.

LUKA: Ne bulazni više. Ko? ti prvija od mene?

REZIKA: Ja bum probala Vam dobre reći da me bute dobre razmeli, zakaj ja znam pune jezikov: Zagorski, Medjimorski, Podravski i još pune drugih. Gospon pek. Naj me dobro čujeju. Jeli oni ideju radi sebe?

LUKA: Est koliko puta. Kad mi je potrebno onda idem birtašu i kada sam dobro žedan. Neću ići valjda radi tebe.

GLIK: Meni se činila, da Fi navek bila šedna.

REZIKA: Joj meni gospon pek, kak god zapitam doblin oni nikak ne razmeju.

LUKA: Kako nebi razumija. Razumijem ja ak očeš i nimački.

REZIKA: Naj me posluhneju, bum ih drugač pitala. Jeli im je gda sila?

LUKA: Do danas još meni nije bila sila.
GLIK: Znam, znam, Fam ni niš sila, a dug platiti nigdar.
REZIKA: Pak me ne razmeju gospon pek. Teško je, sad ja vidim s slovekom koji nije noblin. Ja već neznam kak bih pitala
LUKA: I bolje je da me ne pitaš, jer ak ćeš me dalje pitati, zabolit će me stomak i morat ću bižat na gumno.
REZIKA: Aha sad ja vidim gospon pek, da Vi razmete same lički, a horvacki ne. I Vi Ličani koji ste još daleko od ljudi koji su noblin, velite mesto fino — na stran — na gumno. No sad se razmemo i sad ja bum zvadila svoje inštrumente.
(Rezika uzme svoju torbu i vadi kristir špricu. Čim to Luka vidi podje prama njoj vičući):
LUKA: Štoš ti iz mene vaditi vino ko iz bačve, a nisam ga još danas ni okusija.
(Rezika hoće da nešto reče, ali Luka samo viče):
LUKA: Muči. Muči.
(Kucanje na vratima).
(Luka se uhvati obim rukama za glavu i čupa si kosu, te govori):
LUKA: Ajme jadan li sam ti. Odavde živ neću izaći. Zar jope jedan novi satrap. Možda poreznik *(poviče)* Napred!
(Vrata se lagano otvaraju a Luka gleda tko dolazi. Na vratima se pokaže seljak Miško Postružnjak).
LUKA: No još samo tebe sam treba. Nitko mi još nije valija, samo ti, pa da još čujem tvoju seljačku prodiku. Nije mi bilo dosti ovijeh vragova.
MIŠKO: Hvaljen Bog prijateli!
GLIK: Šta ofa Baur zvala naš prijatel.
REZIKA: Baš veliju praf gospon mlinar. Em mi nismo skupa svinje pasli zovim mužem da nas on nazivlje prijateljima.
TATALOVIĆ: E, Bog zna zašto nas on tako naziva. I pitanje je veliko da i njemu nije naš gazda Luka što u rodu.
JANKO: I meni se tak nekak čini da nije daleko od toga.
LUKA: Šta se tebi imade činiti. Ti pazi i čuvaj svoje labrnje.
JANKO: Dobre, dobre gospon. Bume čuli ovoga Prigorca. Znam ja dobre koje je on stranjke.
LUKA *(Mišku)*... Ajde samo brzo pričaj, jer ti bi se nako seljački raspriča, da ni pas sa maslom nebi poja i još bi najzad reka daš i ti prviji od mene.
REZIKA: Gospon pek. A kaj ov muž prigorski išče z ovim rogožarcom? Treba pripaziti na njega da kaj ne podsmekne v rogožarec.
JANKO: Baš prav veliju gospa babica. Mužu nije za veruvati, — kajti je muž lopov dok je bor zeleni.
GLIK: Baš praf Fi govorila za ovo zamazano Baur.
TATALOVIĆ: E gazda Luka. Ded istjeraj ovu seljačinu izmedju nas. Ti znaš da smo mi bolji ljudi pametniji i prvi.
LUKA: Jesil čuo ti seljačino šta ovi vele, a ti ni mukajet.
(Miško samo šuti i gleda u pod).
LUKA: No, šta si se ustabočija kanda su ti sve barke potonule. Ded brzo pričaj pošto si doša i daj petama vjetra.

MIŠKO: Dragi prijateli! Išel sem po ovi vulici i čul sem van nekakvo vikanje. Mislil sem to je birtija. Ja tu nosim vinske muštre v rogožarcu, pak sem si mislil da ponudim gosponu birtašu. Sad pak vidim da to nije birtija nek nekakva skupščina vu koji predseda gospan pek Luka. Tak je i prav. I gospon Luka si rade gucneju pak morti bude kaj šefta. Prije nek vam bum dal vine muštrati, bum si del rogožarca na stol, pak bum probal ja vas male zmuštrati.
GLIK: Fan ta prosta Baur hitila. Ona rekla da nas muštrala. Nas fina ljudi.
JANKO: Sem si ja mislil već naprve da bu taj muž predeku nam održal.
REZIKA: Jeste vi gospoda vidli muža denes, kaj si on vu svoji glavi zmišlja, da bu on nas zmuštral.
TATALOVIĆ: Esam li ti reka gazda Luka da protjeraš ovu seljačinu iz kuće. ZaZr ne vidiš da ti je sve uprlja sa svojim čizmetinama, a ti ga još slušaš.
LUKA: Esam li ti reka seljačino da se žuriš da odeš iz kuće, a ti bi rado da benaviš vodika u mojoj kući medju prvim ljudima.
MIŠKO: Gospon pek, naj me same male posluhneju.
LUKA: Ajde, ajde, ali u kratko.
MIŠKO: Dragi prijateli, same me male poslušajte.
JANKO: Jesam ja rekel da bu muž sad predekuval dvije vure.
MIŠKO: Naj se dečko nikaj srdeti, ja bum hitro svoje povedal. Ja ti nis vučen človek s knig i se kaj znam, navčil me je teški, ali pošteni selački život.
GLIK: Ta Baur fan iz ofa kuća. Ona imala kuraš govorila da pošten, a to ne istina. Baur nepoštena saka.
MIŠKO: Prijateli dragi! Em sem ih lepe prosil da me same male poslušaju, pak se najte srdeti nikaj. Kak sem ja vas poslušal, dok ste vi mene špotali. Velite da ste gosopda. Onda i pokažite na delima da ste gospoda, a ne same na jeziku.
REZIKA: Nebuš čkomel ti muž, drugač te vudrem zovoj torbu. *(Zamahne na njega sa torbom).*
MIŠKO: Dragi prijateli! Vi gospoda ste već zbila same se nezna od česa postali nestrplivi. Dajte me mirne poslušete. Ja sem vas gospodu kak se vi sami nazivljete, mirno poslušal, makar ste me špotali. Nije meni žal kaj ste mene špotali, same me je bolele jedne gda sem pomislil, da vi dok jednoga selaka špotate, na se selake mislite. Ni to me nebi još tak bolele, da nebi pomislil, da ste vi si kak se one veli zišli ze selačkoga opanjka. Vi vidite *(pokazuje Miško na svoje srce)* ove srce koje je tu nutri pod trdu selačku rubaču, one za vas bije kakti za pravu braću, ali gda čuje ovakve grde reči plače i krvari, a duša mi tuguje za zgublenom braćom. Vi ste mene male predek špotali i šteli tuči, a najviše gospa babica, na koje se još i denes vidi prašina ze selačke hiže. Ja vam nebum vračal, mile za drage. Ne to ja nečem kajti moje srce, i ake je pod trdu selačku rubaču, kak i duša jesu mehki i sakomu rade opraščaju. Ja se bum držal one iz svetoga pisma: Gdo tebe s kamenom, ti njega s kruhom« i zato vam ja se one opračtam i nek vam i Bog oprosti.

Dragi moji prijateli! Ja sem vas poslušal, gde se pregovarjate gdo je prvi. Saki bi od vas štel biti prvi i zate je navek med vami svaje, koju onda i mi selaki trpeti morame. Sad vam bum nekaj rekel. Nismo ni mi selaki si ajngeli. Od vašega gospodskoga mudrovanja već je nekaj i na nas prešle vašega zla, tak da nam se je već i teške braniti od njega. Vidite! Mi selaki navek gledimo gdo bu pri poslu prvejši. Zate je pri nami male lekše, na kaj kak se pri vami vidi nišče ne gledi da bi bil pri poslu prvi, nek nekoji same glediju da buju pritom prvejši da se lepše oblečeju, a drugi hoćeju tam biti prvi gde se penezi zgrabiti moreju, kak se one pri nami veli, mukteševine. Gosponi, oni pravi, koji su v gradu rojeni vu gospodske hiži, oni vam gda, gda oblečeju našu selačku opravu. Ne oblečeju oni to zato, da pokažeju kak nas rado imaju i da stim pokažeju nekakvu jednakost. Ne, ne, stem ni moči nam selakom oči zamazati, kajti vidime da makar su zvana deli našu selačku opravu, duša i srce im je ostalo gospodsko. Vi pak koji tu pred menom stojite, deli ste na se gradsku opravu, a gda ste nju deli na se deli ste i onoga časa i gospodsku dušu i srce a selačku ste zgubili. Zate ste tu na mene navaljivali kakti stršeni. Dragi moji prijateli! Jel vi znate, a morali bi znati, kad već hoćete biti nekakva gospoda, da je od sih ljudi na zemli bil prvi selak. Kaj ni gospan Bog rekel Adamu: Zemla ti bu obrasla trnjem i dračem i v znoju svojega lica budeš kruha jel. Dok se za vas druge nije još znale, mi selaki sme već bili. Pitam vas ondek gdo je prvi?

Ali čujte me sad draga moja braća i prijateli. Mi selaki po prirodnem zakonu i po svojoj pameti ne mislimo kak vi, već se držimo one Božje: Ljubite se medju sobom! Mi to hoćeme i zastupame, same vi drugi bežite od toga. Vidite! Kak je god na lancu vsaka karika potrebna će se žnjim kaj hoće speti, tak sme i mi jeden drugomu potrebni. Prez vas bi mogel svijet opstati, ali bez nas ne. Mi to zname, ali kak sem već predi rekel treba da se i mi si lepe složimo i povežeme lancem poštenja i bratstva. Gda to napravime, onda se netrebame nikoga plašiti. Prvi nek budu med nami oni, koji budu najvrednejši i najpoštenejši i kojima mi budemo to priznali, a ne da se više dogodi, kak vam sad da ste se svadili na tudjemu gumnu. Gda to napravime, onda si bume slobodne i lijepe zapopevali kak pravi Horvati i pravi brati.

(Miško pogleda veselo prijatelje, a k njemu podje gazda Luka i reče mu):

LUKA: Stani prijatelju dragi. Ne govori više, jer tvoje riječi oštrije su i bodu jače od britka mača. Nemogu više da te slušam dragi moj brate seljače. *(Pruži mu ruku).* Do sada sam gledao kroz zdrave oči i nisam vidija. Ti mi evo svojim riječima otvorija si oči da gledam istinu. Tvoje riječi teku iz tvojih usta, kao kad majka pjeva uspavanku uz kolijevku čeda svog. Primi moju ruku dragi brate seljače. Prinesi ju srcu svom, da se na njem pomladi i pozeleni i da raste dalje sa svojim seljačkim stablom od kojeg se je odvinula. I ja sam dragi brate seljače potekla iz ličkog seljačkog opanka. Zabludih, i odalječih se od svoje seljačke braće. Pohlepa za udobnim životom i novcem opčarala me i ja se zastidjeh seljačkog roda svoga. Stisni mi ruku i neka ovo bude sveti zalog dok živim, da zajednički radimo za boljitak naš, već i za boljitak sve one braće koja su potlačena i izrablivana i za boljitak Majke naše Hrvatske.

(MIŠKO za sve vrijeme dok Luka govori, gleda u zemlju, ali čim je Luka rekao Majke naše Hrvatske, podigne glavu polagano, te tronuto reče držeći Lukinu ruku u svojoj):

MIŠKO: Kak si ti rekel, tak nek bude za se veke v ime Božje!

(U to odmah prilazi GLIK i reče):

GLIK: Draga brat Baur. I ja se slagala s ono, što gazda Luka rekla.

Šivila naša Miško!

(Prilazi Janko sav utučen pruži Mišku ruku i reče.)

JANKO: Dragi moj supatniče seljače! Uvrijedih tebe malo prije. Oprosti mi. Evo primi i moju žulavu ruku i deni ju na svoje srce. Nek se na njemu zgreje, pak da bude vek i navek zajedno s tvojom žulavom delala zajednički.

(Miško prima ruku metne ju na srce i tronuto progovori):

MIŠKO: Brate radniče! Nigdar se ne boj zla dok se mi složime i zajednički delame. Tak nek v napred bude i Bog nam nek bude v pomoći.

TATALOVIĆ: Evo primi i moju ruku brate seljače. Privini i nju k srcu svome, pak će oživiti naš Hrvatski dom.

MIŠKO: Daj Bog da tak i bude.

REZIKA: Dragi prijatel. Nemrem Vam v lice ni pogledati. Sram me je zakaj sem Vas male prije špotala. Gda sem Vas poslušala, kaj ste rekli bile mi je teške pri srcu i velim Vam, evo primite i moju ruku pak ju privinite k svojemu srcu da i ono očuti svu toplinu i dobrotu poštenja i da nigdar dok bum živa, nebu moja ruka trgala cvetje s tudjega vrta, već iz našega selačkoga i žnjim da okiti prsi svoje, jer tak me je moja selačka mati navčila, ali ja sem na se pozabila, izgubila sem stid i vid i Vas povredila. Oprostite mi!

MIŠKO: Draga sestra! Moje je srce velike vu bratske ljubavi i ono nezna mrzeti nikoga i zate ti draga sestra nemam kaj za opraštati. Nadalje budimo složni i marlivi i Bog bu nam pomogel.

(Miško sav razdragan raširi ruke i zove):

MIŠKO: Hajde braćo draga vu jedne kole si! Zagrlime se i zapopevajme si na veselje naše pomirbe i sloge.

(Zapjevaju:)

Hrvatska je naša mati
Ljubimo je svi
Zbudimo je složnim radom
Da više ne spi.

Ak do sad je tvrdo spala
Od sad neće već
Za nju ćemo i za sebe
Radom slavu steć.

(P r i d j e v :)
Zdravo nek se ori
Svud gdje ima braće nas,
Zdravo, nek se ori
Sloga nam je svima spas.

КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА
KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

ПОШТАНСКА УПУТНИЦА
POSTANSKA UPUTNICA

25 пара / para

Испатни број: / Ispatni broj:

Наплаћена такса у готову: / Naplaćena taksa u gotovu:

на / na ... дин. / din. ... п. / p. словима / slovima

Адреса: / Adresa: Franjo Marin Okroša

у / u ZAGREB

Улица, број куће / Ulica, broj kuće: Sutlanska ul. 9

Пошта (бановина) / Pošta (banovina)

Упут. износ словима / Uput. iznos slovima

Контролни жиг / Kontrolni žig

Уплатни број: / Uplatni broj:

Потпис чиновника: / Potpis činovnika:

КУПОН — KUPON
(може прималац одсећи)
(može primalac odseci)

Пошиљалац: / Pošiljalac:

Саопштење на обратној страни. / Saopštenje na obratnoj strani.

УПУТНИЧКА ПРИЗНАНИЦА
UPUTNIČKA PRIZNANICA
(попуњава пошиљалац — popunjava pošiljalac)

на / na ... дин. / din. ... п. / p.

за / za Franjo Marin Okroša

ZAGREB

у / u Sutlanska ul. 9

Уплатни број / Uplatni broj

Такса / Taksa ... дин. / din. ... п. / p.

Примедба: / Primedba:

Потпис чиновника: / Potpis činovnika:

Poštovani gospodine!

Šaljem Vam 5 komada knjižica, te Vas molim, da biste ih medju svojim znancima i prijateljima raspačalit, da se može ostvariti zamisao za koju je knjižica namijenjena.

Preporučujuć se za daljnje narudžbe

s poštovanjem: Franjo Marin Okroša

Простор за службена назначења у случају потребе
Prostor za službena naznačenja u slučaju potrebe

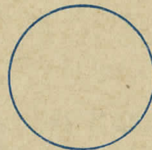
Признаница — Priznanica

Примио сам износ означен на предњој страни. — Primio sam iznos označen na prednjoj strani.

Место / Mesto .... дана / dana .... 193......

Потпис примаоца / Potpis primaoca ....

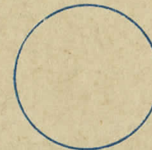
Жиг дана доласка
Žig dana dolaska

Број доставног листа, списка
Broj dostavnog lista, spiska
....

Број књиге присп. упутница
Broj knjige prisp. uputnica
....

Жиг дана исплате
Žig dana isplate

Признаницу треба чувати, јер се новац, ако се упутница врати, исплаћује без сметње само онда, ако пошиљалац преда пошти признаницу.

Priznanicu treba čuvati, jer se novac, ako se uputnica vrati, isplaćuje bez smetnje samo onda, ako pošiljalac preda pošti priznanicu.

Potvrda

Na primljenih 10.- Din
i 2 knjige „Žena"

Zagreb. 12. IV. 1928

Petrović

24. V. primio
2 knjige

Petrović